

Statistisk materiale på det teknologiske området

- studenter**
- kandidater**
- doktorgrader**
- forskere**

Innhold

I	Studenter	4
	Tabell 1 Studenter i 1991 ved mat.nat fakulteter (real-fag) og sivilingeniørutdanning.	4
	Figur 1 Hjemstedsregion for studenter ved mat.nat.fakulteter, sivilingeniørstudenter ved NTH og studenter ved ingeniørhøgskolene som andel av yrkesaktiv befolkning. (Se tabell 2-4).	5
	Tabell 2 Studenter ved ingeniørhøgskolene i 1989 fordelt etter hjemstedsfylke ved fylte 17 år.	6
	Tabell 3 Studenter ved NTH fordelt etter hjemstedsregion i 1993.	6
	Tabell 4 Studenter ved mat.nat.fakultetene fordelt etter hjemstedsregion i 1993.	7
	Tabell 5 Studenter ved de matematisk/naturvitenskapelige fakulteter ved de 4 universiteter fordelt etter hjemstedsregion. Antall og prosent.	7
	Tabell 6 Antall studieplasser og ledige plasser pr. 27.10.92 ved ingeniørhøgskolene på linjene for datateknikk, elektronikk og elkraft.	8
	Tabell 7 Antall studenter i ingeniørhøgskolene pr.1.10 fordelt på avdeling.	8
	Tabell 8 Studenter i ingeniørhøgskoler pr. 1.10.91.	9
II	Kandidater	9
	Tabell 9 Uteksaminerte kandidater ved de mat.nat fakulteter i 1989, 1990 og 1991.	9
	Tabell 10 Antall uteksaminerte hovedfagsstudenter innen realfagsstudiene ved universitetene i Norge i perioden 1980-1990. Fordelt på fag.	10
	Tabell 11 Yrkesaktive kandidater fra vårkullet etter næring og utdanning et halvt år etter eksamen. Absolutte tall.	11
	Tabell 12 Antall uteksaminerte ingeniører fra 3-årig linje fordelt på lærested i 1991.	12
	Tabell 13 Ingeniører som studerte videre etter avsluttet eksamen, fordelt på linjer. Prosent.	13
	Tabell 14 Ingeniørenes valg av videreutdanning i 1985 og 1991. Prosent.	13
III	Doktorgrader	14
	Tabell 15 Antall doktorgrader (dr.techn., dr.ing, dr.philos, dr.scient) innenfor realfag og teknologisk fag i 1980-92.	14
	Tabell 16 Antall doktorgrader fordelt på lærested i 1991 og 1992.	14
	Tabell 17 Antall doktorgrader fordelt på fag i 1991 og 1992.	15
IV	Forskere	15
	Tabell 18 Norske forskere totalt og forskere med teknologisk eller naturvitenskapelig utdanning i 1991.	16
	Tabell 19 Forskere, inklusive høyere administrativt personale, med naturvitenskapelig og teknologisk utdanning i U&H-sektoren og instituttsektoren i 1991.	16
	Tabell 20 Forskere, inklusive høyere administrativt personale, med naturvitenskapelig og teknologisk doktorgrad i U&H-sektoren og instituttsektoren i 1991.	17

Tabell 21	Forskere, inklusive høyere administrativt personale, innenfor fagområdet mat./nat. og teknologi i U&H-sektoren og instituttsektoren i 1991.	17
Kjeller-instituttene		18
Nærlys på U&H-sektor		18
Tabell 22	Gjennomsnittlig antall hovedfagsstudenter ol.(H) og doktorgrads-studenter (D) som ble veiledet i 1991 etter fagområde. Totalt og ved Univ.Oslo.	18
Tabell 23	Mannlige og kvinnelige siv.ing i U&H-sektor fordelt på stillingsgrupper i 1981, 1989 og 1991. Antall.	19
Tabell 24	Mannlige og kvinnelige dr.ing i U&H-sektor fordelt på stillingsgrupper i 1981, 1989 og 1991. Antall.	19
V	Noen sammenligninger med Norden	20
Tabell 25	Folketall i 1989 og studenter i 1988 med ISCED-nivå 5-7 i de nordiske land og andel studenter i forhold til folketallet.	20
Tabell 26	FoU-årsverk utført av personale med U&H-utdanning totalt og i % av folketallet. FoU-utgifter i % av BNP i de nordiske land.	20
Tabell 27	Totale FoU-utgifter i Norden i 1989 fordelt på utførende sektor.	21

Vedlegg

V1	Fra NAVF-U Rapport 4/92. Figur 4.1. Årskull 19-åringer 1980-2008	1
	Tabell 4.1 Realfagsstudenter i matematikk-naturvitenskap i Norge pr. 1.oktober 1974-1989	2
	Tabell 4.2 Hovedfagsstudenter innen realfagsstudiene ved universitetene i Norge pr. 1.oktober 1978-1989, fordelt på fag	3
	Tabell 4.3 Studenter i utlandet	4
V2	Fra NAVF-U Rapport 12/91. Tabell 9.3.1 Studenter fordelt etter hjemstedsfylke og studier	5
	Tabell 9.3.2 Prosentandel av studentene i fylkene som studerer ved universiteter	6
V3	Fra NAVF-U Rapport 12/91. Tabell 9.5.2 Prosentandel med Oslo og Akershus som hjemsted og bosted ti år etter eksamen	7
	Diverse tabeller fra NAVF-U Rapport 2/93. Kandidatundersøkelsen 1991 ...	8
V4	Fra NAVF-U Rapport 10/92 Universitetspersonalets tidsbruk	16
	Fra NAVF-U Rapport x/93 Undervisning ved universitetene	18
V5	Informasjonsblad fra OECD	21

I Studenter

Kapittel I gir en oversikt over antall studenter, som søkte og ble opptatt innenfor de matematisk-naturvitenskapelige fag (realister) og teknologi (ingeniører og sivilingeniører). I følge de siste oversikter fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (i følge Aftenposten 4.4.93) var det 1193 studieplasser for sivilingeniører i 1992/93. Andelen av søkerne som fikk tilbud om plass var 48 prosent. For realistene var antall plasser 1950. Andelen av søkerne med tilbud om plass var her 70 prosent. For ingeniørene var antall plasser 3741. Nesten alle søkere til dette studiet fikk tilbud om plass.

Tabell 1 Studenter i 1991 ved matematisk/naturvitenskapelige fakulteter (realfag) og siv.ing.utdanning.

Lærested	Studenter
U-Oslo	4 649
U-Bergen	2 351
U-Trondheim	1 119
NTH	7 109
U-Tromsø	919
Siv.ing. Porsgrunn	75
Siv.ing. Stavanger	218
Siv.ing. Narvik	93
Sum	16 533

Kilde: St.prp.nr. 1 1992-93

Tabell 1 viser hvor mange realister og sivilingeniører som studerte ved de forskjellige lærestedene i 1991. Av de 16 533 som studerte realfag og teknologiske fag, finner vi halvparten i Trondheim. Oslo-regionen har 28 prosent av studentene innen disse fagene.

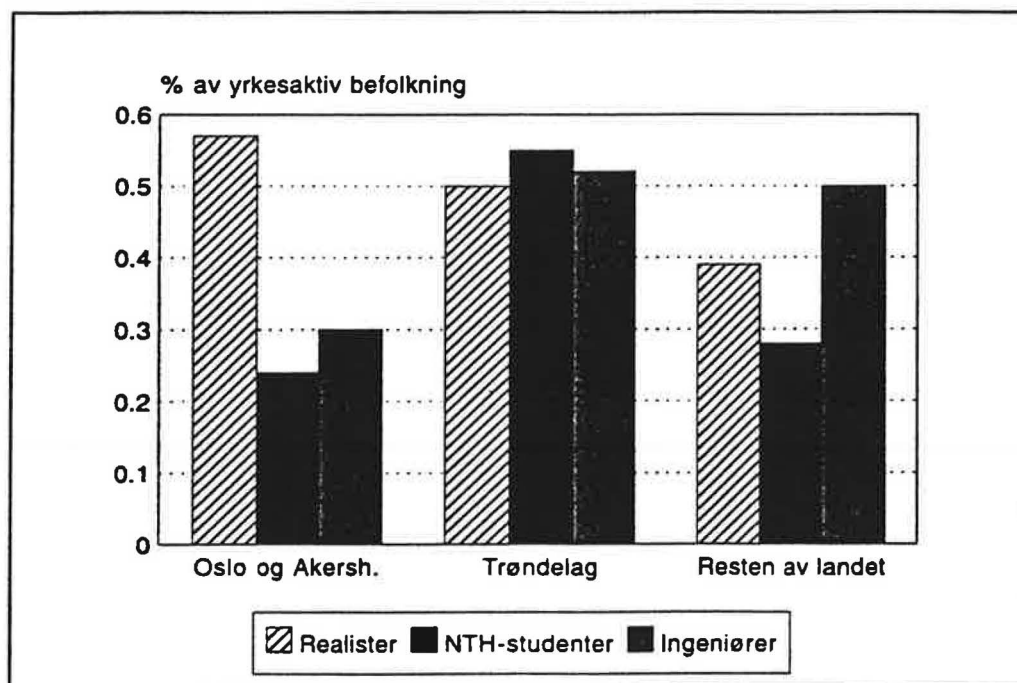
En undersøkelse viser at kort vei til attraktiv utdanningsinstitusjon er en ressurs. "Kort vei til en utdanningsinstitusjon kan gjøre at denne foretrekkes framfor andre, selv om den kanskje ellers ikke ville vært førstevalg. I Knut Eriksens undersøkelse av studiemotivasjon var denne faktoren den tredje viktigste for valg av studium. Bare interesse for fag og yrke og ønsker om kunnskaper var viktigere. Folk fra forskjellig sosial bakgrunn la ulik vekt på betydningen av avstanden til utdanningsinstitusjonene. Av studenter fra sosialgruppe I oppga 11 prosent at studiestedets beliggenhet var viktig for valg av studium mot 10 fra sosialgruppe II, 15 prosent fra sosialgruppe III og 31 prosent fra sosialgruppe IV (Eriksen 1983). Tallene kan tolkes slik at studenter med ressurs svak sosial bakgrunn er mindre mobile og legger større vekt på utdanningsinstitusjonenes beliggenhet enn studenter med ressurssterk sosial bakgrunn. De siste vil derfor stå overfor flere valgmuligheter - ikke bare i Norge, men også utenlands."

(Rapport 12/91: Valg av utdanning og yrke. Betydningen av kjønn, sosial og geografisk bakgrunn ved utdannings- og yrkesvalg. Av Rolf Edvardsen. Kap.9.1 side 185).

Videre viser undersøkelsen at lærestedets beliggenhet har betydning for valg av studier. Lærestedets beliggenhet har betydning for valg av høyere utdanning. Karakteristisk for universitetsfylkene er at andelen studenter som studerer ved universiteter er høyere enn for landsgjennomsnittet. (Kap.9.3 side 190). (Se tabell 9.3.1 og 9.3.2 i vedlegg V2 side 5-6)

Figur 1 viser studentmassen i prosent av den yrkesaktive befolkningen, fordelt på region. Oslo og Akershus har høyest andel realister, men laveste andel av både NTH-studenter og ingeniører. Trøndelag har en noe lavere andel realister, men er på topp både m.h.t. NTH-studenter og ingeniører. I figuren er sivilingeniørutdanningen i regionene utelatt. Beregninger viser imidlertid at forholdstallet for Oslo og Akershus ikke ville blitt endret om denne utdanningsgruppen ble inkludert, mens tallet for resten av landet ville blitt noe høyere.

Figur 1 Hjemstedsregion for studenter ved matematiske/naturvitenskapelige fakulteter, sivilingeniørstudenter ved NTH og studenter ved ingeniørhøgskolene som andel av yrkesaktiv befolkning. (Se tabell 2-4).

Kilde: Universitetenes studentkontor og SSB

Tabell 2 viser hvor ingeniørstudentene fra 1989 hadde sitt hjemsted og hvilken andel de utgjorde av den yrkesaktive befolkningen i regionen. Vi ser her at tallet for Oslo og Akershus var 0,3 prosent, mens de andre regionene hadde over 0,5 prosent. Agder og Rogaland kommer ifølge SSBs kandidatstatistikk også dårlig ut.

Tallet for Agder og Rogaland kan synes noe lavt. I følge Ingeniørutdanningsrådet var det i 1989 ca 1700 studenter ved høyskolene i regionen. I følge NAVFs utredningsinstitutt kandidatundersøkelse (se tabell 1 og 2 i vedlegg V3, side 14-15) kom hovedtyngden av disse studentene fra regionen selv (70%) og fra Østlandet utenom Oslo og Akershus (20%). Dette gir nye forholdstall for Agder og

Rogaland (0,4%), Østlandet utenom Oslo og Akershus (0,55) og Vestlandet (0,6%). For de øvrige regionene blir det ingen endringer.

Tabell 2 Studenter ved ingeniørhøgskolene i 1989 fordelt etter hjemstedsfylke ved fylte 17 år.

Regioner	Yrkesaktive 1990		Ingeniørstudenter pr.1.10.89		
	Antall	%	Antall	%	Andel av yrkesaktive
Oslo og Akershus	467 857	22	1 396	14	0,30
Østlandet ellers	585 256	28	2 910	30	0,50
Agder og Rogaland	278 736	13	906	9	0,33
Vestlandet	377 208	18	2 170	22	0,58
Trøndelag	188 134	9	985	10	0,52
Nord-Norge	226 965	11	1 303	14	0,57
Utlandet	-	-	22	..	-
Sum	2 124 255	101	9 692	99	0,46

Kilde : SSB-kandidatstatistikk 1989 og Statistisk årbok

Tabell 3 viser hvor NTH rekrutterer sine studenter fra. Vi ser at Østlandsregionen (inkl.Oslo og Akershus) har den klart største andelen. Men ser vi studentene i forhold til den yrkesaktive befolkningen kommer denne regionen dårligst ut med henholdsvis 0,24 (Oslo og Akershus) og 0,27 prosent (Østlandet ellers), mot 0,55 prosent for Trøndelag.

Tabell 3 Studenter ved NTH fordelt etter hjemstedsregion i 1993.

Regioner	Yrkesaktive 1990		NTH stud.vår-93 hjemsted		
	Antall	%	Antall	%	Andel av yrkesaktive
Oslo og Akershus	467 857	22	1 138	17	0,24
Østlandet ellers	585 256	28	1 601	25	0,27
Agder og Rogaland	278 736	13	741	11	0,27
Vestlandet	377 308	18	1 203	18	0,32
Trøndelag	188 134	9	1 032	16	0,55
Nord-Norge	226 965	11	625	10	0,28
Utlandet	-	-	180	3	-
Sum	2 124 255	101	6 520	100	0,31

Kilde: NTH og Statistisk årbok

Tabell 4 viser hvor realfagsstudentene fra 1992/93 hadde sitt hjemsted (registrering ved opptak). Østlandet (utenom Oslo og Akershus), Agder og Rogaland hadde færrest studenter innen realfag i forhold til den yrkesaktive befolkning (0,32%). Oslo og Akershus var her på topp med 0,57 prosent studenter av den yrkesaktive befolkning.

Tabell 4 Studenter ved matematisk/naturvitenskapelige fakulteter fordelt etter hjemstedsregion i 1993.

Regioner	Yrkesaktive 1990		Realfagstudenter høst-92 eller vår-93 etter hjemsted		
	Antall	%	Antall	%	Andel av yrkesaktive
Oslo og Akershus	467 857	22	2 668	28	0,57
Østlandet ellers	585 256	28	1 861	19	0,32
Agder og Rogaland	278 736	13	894	9	0,32
Vestlandet	377 308	18	1 838	19	0,49
Trøndelag	188 134	9	941	10	0,50
Nord-Norge	226 965	11	1 097	11	0,48
Utlandet	-	-	284	3	-
Sum	2 124 255	101	9 583	99	0,45

Kilde: Universitetenes studentkontor og Statistisk årbok

Tabell 5 Studenter ved de matematisk/naturvitenskapelige fakulteter ved de 4 universiteter, fordelt etter hjemstedsregion. Antall og prosent.

Region	U-Bergen høst 1992		U-Oslo ¹⁾ vår 1993		U-Tr.heim høst 1992		U-Tromsø vår 1993 ²⁾	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Oslo og Akershus	71	3	1 331	52	38	3	63	6
Østlandet ellers	192	8	801	31	115	9	66	7
Agder og Rogaland	505	20	187	7	19	2	34	3
Vestlandet	1 444	57	123	5	122	10	32	3
Trøndelag	32	1	40	2	788	63	25	3
Nord-Norge	55	2	81	3	130	10	768	78
Utlandet/ukjent	245	10	..	..	39	3	-	-
Sum	2 544	101	2 563	100	1 251	100	988	100

¹⁾ Studenter som har oppgitt cand.scient som studiemål. Det totale antall studenter er dobbelt så stort på mat.nat.fakultetet i Oslo.

²⁾ Inklusiv siv.ing.studenter (141 herav 118 fra Nord-Norge)

Kilde: Universitetenes studentkontor

Se forøvrig figur 4.1 og tabellene 4.1, 4.2 og 4.3 i vedlegg V1 side 1-4.

Tabell 6 Antall studieplasser og ledige plasser pr. 27.10.92 ved ingeniørhøgskolene på linjene for datateknikk, elektronikk og elkraft.

Region	Datateknikk		Elektronikk		Elkraft	
	Studie plasser	Ledige plasser	Studie plasser	Ledige plasser	*Studie plasser	Ledige plasser
Oslo	60	-2	68	-5	32	-2
Østlandet ellers	108	20	372	43	103	35
Agder og Rogaland	52	-12	106	15	52	16
Vestlandet	100	30	220	20	49	5
Trøndelag	70	-4	172	24	28	1
Nord-Norge	40	3	64	-9	30	-3
Sum	430	36	1002	88	294	52

Kilde: Ingeniørutdanningsrådet

Tabell 6 viser at enkelte skoler tar inn flere elever enn de har studieplasser (-). I følge dette materialet har Oslo for få plasser innen alle de tre linjene i tabellen. NKI holder til i Akershus, men har studenter hovedsakelig fra andre regioner (se vedlegg V3 side 14). De er ikke med i disse tallene. Det var linjen for datateknikk som hadde færrest ledige studieplasser. De 20 ledige plassene var på Gjøvik for Østlandets vedkommende. På Vestlandet var det Møre og Romsdal som hadde de fleste ledige plassene (26). Linjen for elektronikk hadde flest ledige studieplasser. Levanger og Sogn og Fjordane hadde 20 ledige plasser hver. Kongsvinger hadde 15 ledige plasser ved nevnte linje, deretter fulgte Telemark og Østfold med 13 hver. Narvik har tatt opp 14 studenter mer enn de hadde plasser til. For elkraft var det hovedsakelig Agder som hadde for stor kapasitet med 20 ledige plasser, deretter fulgte Gjøvik og Østfold med 11 ledige plasser hver. Telemark hadde 9 ledige studieplasser og Møre og Romsdal 10.

Tabell 7 Antall studenter i ingeniørhøgskolene pr.1.10 fordelt på avdeling.

Linje	1988	1989*	1990*	1991**
Bygg	1 504	1 713	1 692	1 432
Data	1 064	1 178	816	838
Elektro	2 843	2 992	3 630	3 235
Kjemi	531	615	720	739
Maskin	1 614	1 634	1 867	1 752
Andre	509	603	728	966
Sum	8 065	8 700	9 493	8 962
%-andel kvinner	22	21	20	18

Kilde: Ingeniørutdanningsrådet

* Tallene er eksklusive Høgskolesenteret i Rogaland

** Tallene er eksklusive Høgskolesenteret i Rogaland og Tromsø maritime høgskole

Tabell 8 Studenter i ingeniørhøgskoler pr. 1.10.91

Region	1.år	2.år	3.år	Sum
Oslo og Akershus	365	328	281	974
Østlandet ellers	1 070	882	776	2 728
Agder og Rogaland	740	608	531	1 879
Vestlandet	554	428	479	1 461
Trøndelag	571	396	399	1 366
Nord-Norge	221	135	150	506
Sum	3 521	2 777	2 616	8 914

Kilde: Ingeniørutdanningsrådet og Høgskolesenteret i Rogaland

Tabell 8 viser antall studenter ved ingeniørhøgskolene fordelt på årskull. I tillegg kommer NKI med i alt 1062 studenter: 1.år 462, 2.år 383 og 3.år 217 studenter. Statens sikkerhetshøgskole og Tromsø maritime høgskole er heller ikke med i disse tallene.

II Kandidater

Dette kapittelet omhandler uteksaminerte ingeniører, sivilingeniører og cand.scient. Tabell 9 viser at Trondheim uteksaminerer de aller fleste sivilingeniørene, deretter følger sivilingeniørutdanningen i Stavanger med 58 kandidater i 1991. I følge St.prp.nr.1 (1992-93) ble det uteksaminert kun 14 sivilingeniører i Oslo i 1991. Når det gjelder cand.scient var Universitetet i Oslo det lærested som klart utdannet flest (263 i 1991).

Tabell 9 Uteksaminerte kandidater ved de matematisk/naturvitenskapelige fakulteter i 1989, 1990 og 1991.

Lærested	Realfagskandidater (cand.scient)			Siv.ing. 1991
	1989	1990	1991	
Univ. i Oslo	235	228	263	14
Univ. i Bergen	107	119	143	
Univ. i Trondheim	49	48	61	1 004
Univ. i Tromsø	32	41	50	20
Siv.ing. i Porsgrunn	-	-	-	36
Siv.ing. i Stavanger	-	-	-	58
Sum	423	436	517	1 132

Kilde: St.prp.nr. 1 (1990-91, 1991-92, 1992-93)

Tabell 10 Antall uteksaminerte hovedfagsstudenter innen realfagsstudiene ved universitetene i Norge i perioden 1980-1990, fordelt på fag.

Uteksaminerte kandidater	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Matematiske fag	29	39	30	27	24	32	24	48	36	22	36
Informatikk	32	31	42	37	47	74	73	72	74	81	68
Fysiske fag	43	59	41	44	38	61	40	46	59	51	42
Kjemiske fag	56	79	69	69	60	77	52	52	45	80	60
Geofag	74	84	73	94	74	131	99	137	105	69	85
Biofag	164	150	168	181	144	201	131	124	127	119	139
Aktuar og usp.c.scient	8	12	9	4	1	-	-	-	-	-	-
Sum	406	454	432	456	388	576	419	479	446	422	430

Kilde: Akademikerregisteret ved NAVF-U og Fakultetssekretariatene ved mat.nat.fakultetene ved universitetene. (Rapport 4/92 fra NAVF-U)

Tabell 10 viser at antall uteksaminerte hovedfagskandidater har holdt seg på et relativt stabilt nivå fra 1980 til 1990, omtrent 400 hvert år. (Tallene avviker noe fra tabell 9 da de kommer fra forskjellige kilder.)

I rapporten om forskerrekuttering til mat.nat sies det at "dersom vi antar at det årlige antall uteksaminerte hovedfagskandidater fortsetter på dette nivået, bør mellom 1/3 og 1/2 hvert år rekrutteres til forskerutdanning de neste 5 til 10 årene. For det andre, kampen forsterkes ytterligere ved at også forskningen innen andre fagområder konkurrerer om de best kvalifiserte mat.nat.-utdannede hovedfagskandidatene. Dette gjelder særlig innen deler av medisin og teknologi. Et tredje moment er at det også kan bli problemer med rekrutteringen fra lavere utdanningsnivåer.

Tilgangen på elever fra videregående skole med naturfaglig linje har gått ned, og dette kan sette grenser for rekrutteringen til bl.a. universitetsstudier innen det matematisk- naturvitenskapelige fagområdet. Et fjerde moment gjelder tidsbruk og gjennomføring av forskerutdanningen. Den viktigste forskningspolitiske målsettingen for den nye doktorgradsordningen har vært å få flere til å ta en doktorgrad på kortere tid. Avsluttet doktorgradsarbeid innen rimelige tidsfrister kan virke motiverende for en videre forskerkarriere, samtidig som overholdelse av slike tidsrammer kan virke motiverende når det gjelder å få flere til å prøve seg på en forskerutdanning." (Rapport 4/92: *Forskerrekuttering til det matematisk- naturvitenskapelige fagområdet. Status og perspektiver mot år 2010. Av Ole-Jacob Skodvin. Side 11*)

En annen undersøkelse ved NAVF-U viser at "gjennom lokal rekruttering til utdanningsinstitusjonene, medvirker geografisk spredning av lærestedene til rekruttering til arbeidslivet i distriktene. Sammenhengen mellom oppvekststed og arbeidssted er minst like sterk ti år etter eksamen som like etter eksamen. Andelen som arbeidet i oppvekstfylket ti år etter eksamen

var 56 prosent, mot 39 prosent første året etter eksamen. Av dem som hadde tatt utdanningen i hjemstedsfylket, arbeidet 70 prosent i dette fylket ti år etter eksamen. Det er stor tilbakeflytting til hjemstedsregionen. Av dem som flyttet ut av hjemstedskommunen for å ta høyere utdanning, arbeidet om lag 28 prosent i hjemstedskommunen på intervju tidspunktet ti år etter eksamen." (Rapport 10/91: Fagpersonell til sentrale strøk: Jobben trekker, men familien holder igjen - eller omvent? Høgskolekandidater de ti første årene etter eksamen. Flytteårsaker og flytterater. Av Liv Anne Støren. (Side 10)

En tredje undersøkelse viser arbeidsmarkedsutviklingen for ingeniørene, realistene og sivilingeniørene. (Rapport 2/93: Kandidatundersøkelsen 1991. Universitetskandidater, ingeniører, førskolelærere, barnevernpedagoger og sosionomer.)

Tabell 11 Yrkesaktive kandidater fra vårkullet etter næring og utdanning et halvt år etter eksamen. Absolutte tall.

Næringer	Realister	Siv.ing.	Ingeniører	Sum
Alle næringer	209	202	527	938
Primærnæringer	2	-	2	4
Olje/bergverk	11	18	17	46
Industri	12	38	135	185
Kraft/vannforsyning	2	1	17	20
Bygg/anlegg	1	4	44	49
Varehandel	2	1	60	63
Samferdsel	-	5	16	21
Bank/forsikring	5	2	-	7
Forr.messig.tj.yting	28	51	93	172
Komm./fylkeskomm.adm.	1	2	20	23
Statsadministrasjon	11	10	38	59
Grunnskolen	2	1	9	12
Videreg.skole	10	3	14	27
Universiteter	53	31	5	89
Høgskoler	8	2	9	19
Forskningsvirksomhet	45	25	18	88
Helse/vet.tjen.	7	5	11	23
Sosiale tjen.	-	-	2	2
Annen off./priv.tjn.yting	4	1	11	16
Annet/uoppgitt	5	2	6	13

Kilde: Rapport 2/93

"Blant ingeniørene var det en svært høy arbeidsledighet, 20 prosent, mot bare 2 prosent i 1985. En viktig årsak til den høye arbeidsledigheten har vært en svakere utvikling i sysselsettingen i privat sektor enn forventet. Analyser ved Utredningsinstituttet tyder også på en tendens til metning av ingeniør tettheten i de ulike næringer. Av sivilingeniørene og realistene var det derimot færre som

var arbeidsledige et halvt år etter eksamen, på tross av en betydelig økning i antall uteksaminerte kandidater. Andelen arbeidsledige av kandidater meldt på arbeidsmarkedet var hhv 7 og 5 prosent, mot hhv 11 og 8 prosent i 1989. Analyser NAVFs utredningsinstitutt har foretatt, har vist at sysselsettingsveksten tidligere har vært spesielt sterk innen de yrkesområdene mange sivilingeniører har funnet arbeid, og at etterspørselen etter sivilingeniører har vokst raskere enn etter de fleste andre kandidatgrupper."

Videre viser samme undersøkelse at "arbeidsmarkedet for nyutdannede sivilingeniører har bedret seg igjen. Politiske tiltak for å skape en mer balansert sysselsettingsutvikling innen disse næringsområdene. Også fordi kandidatproduksjonen vil vokse relativt moderat i årene fremover er derfor den samlede vurdering at nyutdannede sivilingeniører vil ha gode jobbmuligheter også i de kommende årene.

For realistene viser undersøkelsen at av de yrkesaktive kandidatene arbeidet 51 prosent som ingeniører, kjemikere, fysikere, geologer, edb-konsulenter eller biologer, 30 prosent som universitets- og høyskolelærere (inkludert stipendiater og vitenskapelige assistenter), 5 prosent som lektorer og adjunkter, 4 prosent som utredere/forskere og 3 prosent som konsulenter i offentlig forvaltning. En mer balansert sysselsettingsutvikling mellom skjermet og konkurranseutsatt sektor vil antagelig vri etterspørselen etter arbeidskraft mot sivilingeniører og realister. I perioden 1985-91 var likevel studentallsveksten ved realfagsstudiet relativt moderat (42). Samlet vurdering er derfor at realistutdanningen vil være en trygg utdanning å satse på også i de nærmeste årene." (Se forøvrig tabellene 8, 14, 30, 32 og 33 i vedlegg V3 side 8-13).

Tabell 12 Antall uteksaminerte ingeniører fra 3-årig linje fordelt på lærested i 1991.

Lærested	Ingeniører med 3-årig i 1991
Agder ingeniørhøgskole	151
Bergen ingeniørhøgskole	322
Gjøvik ingeniørhøgskole	201
Høgskolesenteret i Rogaland	161
Høgskolesenteret i Vestfold	25
Kongsberg ingeniørhøgskole	132
Møre og Romsdal ingeniørhøgskole	116
Narvik ingeniørhøgskole	140
Oslo ingeniørhøgskole	204
Sogn og Fjordane ingeniørhøgskole	12
Statens sikkerhetshøgskole	7
Trondheim ingeniørhøgskole	275
Telemark ingeniørhøgskole	99
Tromsø maritime høgskole	1
Østfold ingeniørhøgskole	145
Sum	1991

Kilde: St.prp.nr.1 1992-93

Tabell 12 viser i alt 1991 personer som avsluttet en 3-årig ingeniørutdanning i 1991. I tillegg kommer 60 ingeniører med 2-årig utdanning. Ut fra tabellen ser vi at Oslo utdannet 204 ingeniører, mens Bergen hadde 322 og Trondheim 275 kandidater. Gjøvik ingeniørhøgskole uteksaminerte omtrent like mange som Oslo ingeniørhøgskole.

"Arbeidsmarkedsundersøkelsen gir et lite oppløftende bilde av ingeniørenes situasjon på arbeidsmarkedet. I alt 20 prosent av ingeniørene meldt på arbeidsmarkedet var arbeidsledige et halvt år etter eksamen. 36 prosent hadde videre studier som hovedbeskjeftigelse." (*Utdanning og arbeidsmarked 1992. Clara Åse Arnesen og Marit Egge (red.). Kap.8.2.4 side 86*).

Tabell 13 Ingeniører som studerte videre etter avsluttet eksamen, fordelt på linjer. Prosent.

Linje	Studerte videre. %
Maskin	34,7
Elektro/elkraft/edb	37,8
Kjemi	44,6
Bygg og anlegg	43,3
Annet	2,5

Kilde: Utdanning og arbeidsmarked 1992 (side 89)

Tabell 14 viser at en større andel av studentene videreutdanner seg til sivilingeniører i 1991 enn i 1985. Ca. en tredjedel studerer videre til sivilingeniør og nærmere 15 prosent fortsetter ved et universitet.

Tabell 14 Ingeniørenes valg av videreutdanning i 1985 og 1991. Prosent.

Fagområde	Kandidater i 1985 Prosent	Kandidater i 1991 Prosent
Sivilingeniør	16,8	33,2
Påbyggingskurs	12,3	-
Videreutd., ing.fag	27,7	27,1
Økonomiske fag	14,2	8,7
Distrikthøgskolefag	0,6	0,7
Universitetsfag	12,3	14,7
Studier i utlandet	10,3	11,6
Annet	5,8	3,6
Uoppgitt	-	0,4
Totalt	100,0	100,0

Kilde: Utdanning og arbeidsmarked 1992 (side 91)

III Doktorgrader

I tabell 15-17 har vi bare tatt for oss de doktorandene som har en matematisk/ naturvitenskapelig eller teknologisk doktorgrad. I tillegg må doktorgraden være avlagt innenfor et matematisk/ naturvitenskapelig eller teknologisk fag. De som har tatt en grad med karakter av samfunnsvitenskap, medisin e.l. er utelatt. I tabell 15 ser vi utviklingen over tid for de forskjellige doktorgradstyper. På begynnelsen av 80-tallet var det de teknologiske doktorgradene som dominerte. Fra 1990 dominerer de matematisk/naturvitenskapelige gradene.

Tabell 15 Antall doktorgrader (dr.techn., dr.ing, dr.philos, dr.scient) innenfor realfag og teknologiske fag i 1980-92.

	Dr.techn/ing.	Dr.philos/scient	Sum
1980	56	25	81
1981	49	25	74
1982	47	54	101
1983	48	39	87
1984	34	42	76
1985	50	47	97
1986	46	46	92
1987	51	66	117
1988	44	65	109
1989	83	70	153
1990	96	104	200
1991	76	109	185
1992	91	133	224

Andel kv.

Kilde: Doktorgradsregisteret ved NAVF-U

Tabell 16 Antall doktorgrader fordelt på lærested i 1991 og 1992.

Lærested	1991	1992
Univ.Oslo	48	65
Univ.Bergen	38	42
NTH	76	91
Univ.Trondheim ekskl.NTH	15	11
Univ.Tromsø	8	15
Sum	185	224

Kilde: Doktorgradsregisteret ved NAVF-U

Tabell 16 viser at henholdsvis 185 og 224 personer tok de aktuelle doktorgradene i 1991 og 1992. Vi har relatert gjennomsnittlig antall doktorgrader i 1991 og 1992 til antall uteksaminerte kandidater

i 1991 fra tabell 9, for å få frem forskjellene mellom lærestedene. Univ.Bergen har relativt flest kandidater som tar doktorgrad (28%). Deretter følger universitetene i Tromsø (24%), Oslo (21%) og Trondheim (21%). NTH har den laveste doktorgradshyppigheten med 8%.

Tabell 17 Antall doktorgrader fordelt på fag i 1991 og 1992

Fag for dr.grad	1991	1992	Sum
Matematiske fag	11	13	24
Fysiske fag	18	12	30
Kjemiske fag	22	17	39
Geofag	20	28	48
Biofag	30	53	83
Informatikk/databehandling	8	10	18
Teknologiske fag usp.	2	-	2
Gruve/malm/metallurgi	11	9	20
Bygningsfag	9	13	22
Elektrotekniske fag	24	25	49
Kjemitekniske fag	12	15	27
Maskintekniske fag	7	19	26
Fysikktekniske fag	5	5	10
Skipstekniske fag	6	4	10
Materialtekniske fag	-	1	1
Sum	185	224	409

Kilde: Doktorgradsregisteret ved NAVF-U

Tabell 17 viser at de fleste doktorgrader blir tatt innenfor biofag, elektrotekniske fag og geofag.

IV Forskere

Dette kapittelet tar for seg forskerne, deres utdanning og hvilken sektor og region de arbeider i. Tabell 18 viser totalt antall forskere fordelt på sektorer og hvor mange som hadde en naturvitenskapelig eller teknologisk utdanning. I U&H-sektoren var det i underkant 40 prosent av forskerne som hadde en slik utdanningsbakgrunn. I instituttsektoren var andelen 57 prosent og i næringslivet 62 prosent. I alt hadde halvparten av forskerpopulasjonen i Norge en naturvitenskapelig eller teknologisk utdanning i 1991.

Tabell 18 Norske forskere totalt og forskere med teknologisk eller naturvitenskapelig utdanning i 1991.

	U&H-sektor	Institutt- sektor	Nærings- livet	Sum
Forskere	8 538	5 909	5 671	20 118
Herav - siv.ing	1 239	1 897	2 858	5 994
- cand.scient etc.	1 944	1 473	638	4 055
Sum siv.ing og c.scient	3 183	3 370	3 496	10 049

Kilde: FoU-statistikk 1991

Tabell 19 viser hvor forskere med realfagutdanning og teknologisk utdanning arbeidet i 1991. Halvparten av forskerne med realfaglig bakgrunn arbeidet i Oslo og Akershus. 60 prosent av sivilingeniørene arbeidet i Trøndelag.

Tabell 19 Forskere, inklusive høyere administrativt personale, med naturvitenskapelig og teknologisk utdanning i U&H-sektoren og instituttsektoren i 1991.

Region	Forskere med cand.scient og mag.scient utd.		Forskere med siv.ing. utd.		Sum	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Oslo og Akershus	1 799	51	849	28	2 648	40
Østlandet ellers	60	2	79	3	139	2
Agder og Rogaland	114	3	122	4	236	4
Vestlandet	744	21	105	3	849	13
Trøndelag	474	13	1 836	60	2 310	35
Nord-Norge	315	9	62	2	377	6
Utlandet	29	1	21	1	50	1
Sum	3 535	100	3 074	101	6 609	101

Kilde: Forskerpersonalregisteret

Tabell 20 viser personale med doktorgrad innenfor U&H-sektoren og instituttsektoren. (Personer med doktorgrad som arbeider i næringslivet (362 i 1991) er ikke inkludert). Vi ser her den samme tendensen som i tabell 19. Halvparten av personalet med en matematikk/naturvitenskapelig doktorgrad befinner seg i Oslo og Akershus. For de teknologiske doktorgradene dominerer Trøndelag enda mer enn for forskerne med 76 prosent.

Tabell 20 Forskere, inklusive høyere administrativt personale, med naturvitenskapelig og teknologisk doktorgrad i U&H-sektoren og instituttsektoren i 1991.

Region	Forskere med Dr.philos og Dr.scient.		Forskere med Dr.techn og Dr.ing.		Sum	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Oslo og Akershus	418	52	100	16	518	36
Østlandet ellers	1	..	10	2	11	1
Agder og Rogaland	34	4	17	3	51	4
Vestlandet	183	23	10	2	193	13
Trøndelag	102	13	479	76	581	41
Nord-Norge	62	8	8	1	70	5
Utlandet	6	1	2	..	8	..
Sum	806	101	626	100	1 432	100

Kilde: Forskerpersonalregisteret

Tabell 21 Forskere, inklusive høyere administrativt personale, innenfor fagområdet matematikk/naturvitenskap og teknologi i U&H-sektoren og instituttsektoren i 1991.

Region	U&H-sektor		Inst.sektor		Næringslivet ¹⁾		Sum	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Oslo og Akershus	915	29	1 374	43	2 586	46	4 875	41
Østlandet ellers	36	1	99	3	1 304	23	1 439	12
Agder og Rogaland	121	4	131	4	467	8	719	6
Vestlandet	515	17	306	9	711	13	1 532	13
Trøndelag	1 236	40	1 138	36	501	9	2 875	24
Nord-Norge	274	9	88	3	102	2	464	4
CERN osv.	-	-	63	2			63	1
Sum	3 097	100	3 199	100	5 671	101	11 967	101

Kilde: Forskerpersonalregisteret og FoU-statistikk 1991

¹⁾ Estimert på grunnlag av fordelingen av utførte FoU-årsverk

Tabell 21 gir en oversikt over forskere som arbeidet innenfor fagområdet matematikk/naturvitenskap og teknologi fordelt på sektor og region. Samlet for alle sektorer arbeidet 41 prosent av forskerne i Oslo og Akershus, 24 prosent i Trøndelag og 13 prosent på Vestlandet. I U&H-sektoren arbeidet 40 prosent i Trøndelag, 29 prosent i Oslo/Akershus og 17 prosent på Vestlandet. I instituttsektoren er fordelingen mellom Oslo og Trøndelag jevnere, henholdsvis 43 og 36 prosent. Vestlandet

beskjeftiger bare 9 prosent av forskere innenfor nevnte fagområder. To tredjedeler av forskere i næringslivet arbeidet på Østlandet. Deretter kommer Vestlandet med 13 prosent og Trøndelag med 9 prosent.

Kjeller-instituttene

UNIK har basis i forskningsinstituttene på Kjeller.

De fire instituttene hadde i 1991 samlede interne driftskostnader på nærmere 570 mill.kroner og sysselsetter i alt vel 1200 personer. Halvparten hadde universitetsutdanning eller tilsvarende. 251 hadde sivilingeniørutdanning, og 78 personer hadde avlagt doktorgrad (de to siste tallene er eksklusive deler av Teledirektoratets forskningsavdeling).

Kilde FoU-statistikk og forskerpersonalregisteret.

Nærlys på U&H-sektor

Universitetsundersøkelsen for 1991 viser at "det faste vitenskapelige personalet brukte i gjennomsnitt 29 prosent av sin totale arbeidstid til undervisning ved eget universitet, 13 prosent til faglig veiledning, 31 prosent til forskning og egenutdanning, 17 prosent til administrasjon, 2 prosent til museumsvirksomhet, 6 prosent til utadvendte oppgaver og 3 prosent til profesjonell yrkesutøvelse." (Rapport 10/92: Universitetspersonalets tidsbruk. Av Svein Kyvik og Jens-Are Enoksen. Side 11)

Tid brukt til faglig veiledning er nærmere behandlet i tabell 2.6 og 2.7 i vedlegg V4 side 16 og 17.

Tabell 22 Gjennomsnittlig antall hovedfagsstudenter o.l.(H) og doktorgradsstudenter (D) som ble veiledet i 1991, etter fagområde. Totalt og ved Univ-Oslo.

Fagområde	Alle universitetene		Univ.Oslo	
	H	D	H	D
Humaniora	3,9	0,9	4,3	0,8
Samfunnsvitenskap	6,1	1,6	6,5	1,6
Naturvitenskap	3,8	1,9	4,1	1,7
Medisin	1,9	2,5	1,8	2,6
Teknologi	5,7	3,2	-	-
Total	4,0	1,9	4,1	2,6
Antall (N)	1 815		724	

Kilde: Universitetsundersøkelsen 1991 ved NAVF-U

Se forøvrig figur 5.2 og 5.3 og side 18, 19 i vedlegg V4 (blir publisert i rapport om undervisning ved universitetene i 1993 av Jens-Christian Smeby).

Tabell 23 Mannlige og kvinnelige siv.ing i U&H-sektor fordelt på stillingsgrupper i 1981, 1989 og 1991. Antall.

Stillings-kategorier	1981		1989		1991	
	Menn	Kvin.	Menn	Kvin.	Menn	Kvin.
Professorer/dosent	157	3	210	3	251	4
Førsteamanuensisgr.	148	3	176	8	185	9
Amanuensisgruppen	109	8	81	6	91	20
Eksternt lønnede	88	13	89	13	112	28
Rekrutteringspers.	205	32	328	86	433	146
Totalt	707	59	884	116	1 072	207

Kilde: Forskerpersonalregisteret

Tabell 23 viser at nærmere halvparten av sivilingeniørene befinner seg i en rekrutteringssituasjon (dvs. stipendiater, vit.ass o.l.) i 1991, mot ca. en tredjedel i 1981.

Tabell 24 Mannlige og kvinnelige dr.ing i U&H-sektor i 1981, 1989 og 1991 fordelt på stillingsgrupper. Antall.

Stillings-kategorier	1981		1989		1991	
	Menn	Kvin.	Menn	Kvin.	Menn	Kvin.
Professorer/dosent	6	-	75	-	93	
Førsteamanuensisgr.	9	-	76	1	102	1
Amanuensisgruppen	11	-	2	-	3	
Eksternt lønnede	10	-	15	3	19	4
Rekrutteringspers.	7	-	14	3	5	2
Totalt	43	-	182	7	222	7

Kilde: Forskerpersonalregisteret

Tabell 24 viser at antall personer med doktorgrad innenfor teknologi i U&H-sektoren er femdoblet fra 1981 til 1991. Relaterer vi disse tallene til tabell 23 ser vi at 6 prosent av personalet hadde en slik doktorgrad i 1981 mot 18 prosent i 1991.

En undersøkelse av NTNFs stipendiater viste at "nær halvparten arbeidet i instituttsektoren og en av fire i en privat bedrift. Stipendiater fra U-Oslo gikk noe oftere til private bedrifter enn stipendiater fra NTH og øvrige læresteder. Sistnevnte arbeidet noe oftere i U&H-sektoren." (*Rapport 9/90: NTNFs stipendiater. En evaluering av NTNFs doktorgradsprogram. Av Svein Olav Nås. Side 107*)

Rapporten viser videre at "en stor gruppe stipendiater understreker at organisering og oppfølging av doktorgradsstudiene må forbedres vesentlig. Det påpekes at lærestedene må være bedre forberedt til å ta imot nye doktorgradsstudenter enn de er i dag. Det foreslås at det lages klare ordninger for

rapportering om framdrift, og at det settes opp klare avtaler mellom stipendiaten, lærestedet og veileder. Det understrekes også at det må stilles minstekrav til forskningsvirksomhet ved de institusjonene som skal få doktorgradsstipendiater. Det påpekes at fagmiljøet bør være av en viss størrelse. Enkelte går så langt som å hevde at alle stipendiater bør være knyttet til et lærested, og ikke til noe forskningsinstitutt i instituttsektoren." (Kap.7.3 side 120)

Om krav til veiledning (kap. 7.4 side 120) står det at "en gruppe stipendiater mener det er nødvendig i større grad enn i dag å stille krav til veileder når det gjelder interesser, evner og tid. Det ytres ønske fra flere om at NTNf må stille krav til veiledningens omfang og innhold. Det foreslås å sette grense for hvor mange stipendiater en enkelt veileder kan ha."

V Noen sammenligninger med Norden

Tabell 25 Folketall i 1989 og studenter i 1988 med ISCED-nivå 5-7 i de nordiske land og andel studenter i forhold til folketallet. Totalt og innenfor matematikk og naturvitenskap (MN) og teknologi (TK)

Land	Folketall pr. 31.12.89	Studenter i 1988 med ISCED 5-7			
		Totalt		MN og TK	
		Antall	%	Antall	%
Danmark	5 135 409	126 662	2,5	28 178	0,55
Finland	4 974 383	146 857	3,0	50 422	1,01
Norge	4 233 116	114 855	2,7	21 975	0,52
Sverige	8 527 036	181 182	2,1	50 681	0,59

Kilde: Nordisk statistisk årbok 1991.

Tabell 25 viser at Finland har flest studenter i forhold til folketallet både totalt og for MN/TK (3% og 1%). Norge ligger bra an totalt med 2,7 prosent, men kommer dårligst ut når det gjelder studenter innenfor mat.nat og teknologi (0,5%).

Tabell 26 FoU-årsverk utført av personale med U&H-utdanning totalt og i % av folketallet. FoU-utgifter i % av BNP i de nordiske land.

Land	UoH-utd. FoU-årsverk i 1989		FoU-utgifter i % av BNP
	Antall	i % av folketallet	
Danmark	10 962	0,2	1,53
Finland	10 593	0,2	1,79
Norge	12 156	0,3	1,84
Sverige	25 090	0,3	2,86

Kilde: Nordisk FoU-statistikk 1989

Ser en på FoU-årsverk utført av U&H-utdannet personale i forhold til folketallet er de nordiske land ganske like (tabell 26). Når det gjelder FoU-utgifter i forhold til BNP kommer Sverige best ut med 2,86 prosent, deretter Norge med 1,84 prosent og Finland hakk i hel med 1,79.

Tabell 27 Totale FoU-utgifter i Norden i 1989 fordelt på utførende sektor. Prosent.

Land	Foretakssektor		Offentlig sektor	UoH-sektor
	Totalt	Herav industri og olje		
Danmark	55	41	20	25
Finland	62	48	19	19
Norge	57	35	19	24
Sverige	64	55	4	32

Kilde: Nordisk FoU-statistikk 1989

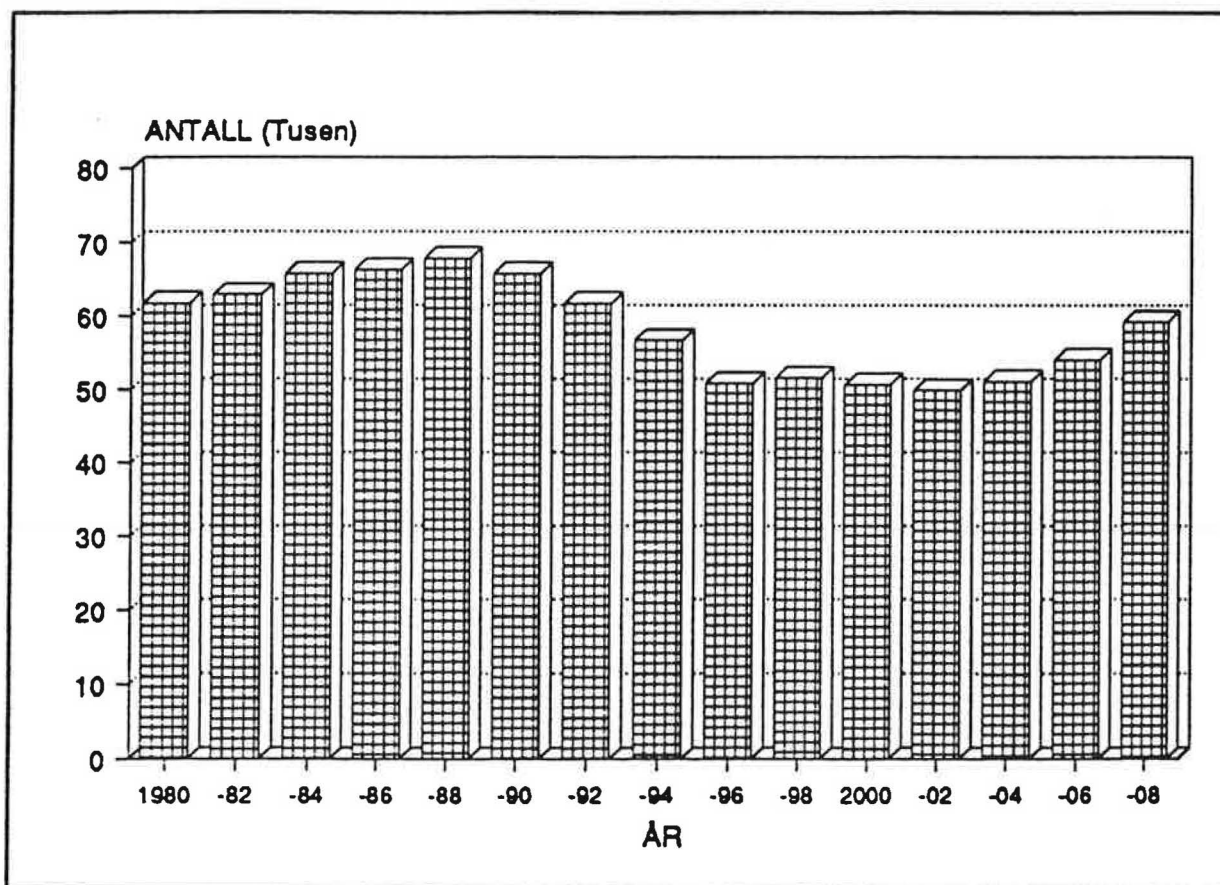
I tabell 27 gir kolonnen for industri og olje et bilde av den teknologiske FoU-virksomheten i de nordiske landene. Mer enn halvparten av Sveriges FoU-virksomhet finner vi her, mot bare vel en tredjedel i Norge. Både Finland og Danmark har høyere andeler enn Norge.

Se forøvrig vedlegg V5.

De ungdomskullene som skal gi rekrutter til høyere utdanning, er i seg selv en størrelse som er gitt for de nærmeste par tiårene. En god strategi for forskerutdanning må også ta dette i betraktning.

I slutten av 1980-årene var vi inne i en kort periode da ungdom fra de største kull 19-åringer hittil i landets historie søkte til høyere utdanning. Figur 4.1 viser at kullene har økt gjennom 1980-årene, fra 62 000 i 1980 til ca. 68 000 i 1988. Fra da av vil de synke særlig raskt etter 1991, til et nivå på snau 51 000 i 1996, 25 prosent lavere enn i 1988. Kullene forblir små fram til et desidert bunnivå på omkring 49 000 i 2002 og vil øke bare svakt i påfølgende år. Etter 2006 vil kullene øke raskere igjen, og i 2008 vil de nå et nivå på omkring 59 000.

Figur 4.1 Årskull 19-åringer 1980-2008. (Kilde: Statistisk Sentralbyrå)

Utviklingen av størrelsen på ungdomskullene innebærer at universiteter og høyskoler potensielt vil ha mange studenter under høyere grads utdanning til og med midten av 1990-årene. Senere blir rekrutteringsgrunnet raskt redusert, samtidig som behovet for kandidater til videregående forskerutdanning stiger kraftig på grunn av den økende aldersavgangen i faste vitenskapelige stillinger en kan forutse innen U&H- og instituttsektoren etter år 2000. Dette innebærer at fram mot

4.2 Studenttall i de senere år

I årene 1974-1989 var det en sterk vekst i antall studenter i matematisk-naturvitenskapelige fag.

Tabell 4.1 viser at veksten har vært særlig stor innen realfagsstudiet. Antallet realister har økt fra 3215 i 1974 til 4347 i 1989, en vekst på hele 35 prosent. I denne tidsperioden har den sterkeste veksten funnet sted fra 1988 til 1989, hvor vi har hatt en vekst på 10 prosent.

Innen cand.pharm. utdanningen økte antall studenter fra 195 i 1974 til 253 i 1989, en vekst på 30 prosent.

Tabell 4.1 Realfagsstudenter i matematikk-naturvitenskap i Norge pr. 1. oktober 1974-1989.

Studenter	1974	1976	1978	1980	1982	1984	1987	1988	1989
Realfags- utdanning	3215	3539	3495	3662	3871	3824	3933	3973	4347
Aktuar- utdanning	68	60	55	38	22	0	0	0	0
Cand.pharm.- utdanning	195	210	211	198	200	205	215	222	253
I alt	3478	3809	3761	3898	4093	4029	4148	4195	4600

Kilder: Statistisk Sentralbyrå: Utdanningsstatistikk. Universiteter og høyskoler. 1. oktober 1974, 1976, 1978, 1980, 1982, 1984, 1987, 1988, 1989.

Det har tradisjonelt vært svært få kvinner innen realfagsstudiet, men andelen kvinner har økt sterkt de siste ti årene og ser fremdeles ut til å være økende. Fra 1978 til 1989 har kvinneandelen i realfagsstudiene blitt mer enn fordoblet. I 1978 lå kvinneandelen på 16 prosent, mens den hadde økt til 25 prosent i 1984 og ytterligere til 36 prosent i 1989. (Ved utgangen av 1989 utgjør kvinnene 29 prosent av forskerrekruuttene).

I motsetning til realfagsstudiene er farmasistudiet svært kvinnedominert. 83 prosent av studentene var kvinner i 1989. I 1984 var tilsvarende andel 74 prosent.

Tabell 4.2 viser at det er stor forskjell mellom de ulike faggruppene innen matematikk-naturvitenskap med hensyn til tilgangen på *hovedfagsstudenter* (cand.real./scient.-studenter) i perioden 1978-89. (Faggruppeinndelingen er basert på Statistisk Sentralbyrås inndeling, og er ikke sammenlignbar med den faggruppeinndelingen som blir benyttet når dataene er hentet fra akademikerregistret og forskerpersonalregistret).

Matematiske fag, fysiske og kjemiske fag samt geografiske og geologiske fag har en vekst i antall hovedfagsstudenter, mens biologiske fag har opplevd en relativt sterk nedgang i denne tidsperioden. (Veksten i matematiske fag skyldes mye faget informatikk).

Samtlige faggrupper har imidlertid hatt en tilbakegang i antall hovedfagsstudenter siden 1986/87. Matematiske fag samt fysiske og kjemiske fag nådde en topp på hhv. 420 og 494 hovedfagsstudenter i 1987. Derfra sank tallet med 19 prosent til 341 i 1989 for matematiske fag og med 13 prosent til 431 i 1989 for fysiske og kjemiske fag.

Antallet hovedfagsstudenter i geografiske og geologiske fag var på topp i 1986 med 319 personer, men har siden sunket. I 1989 var det registrert 230 hovedfagsstudenter i denne faggruppen, det vil si en tilbakegang på 28 prosent på tre år. Biologiske fag nådde en topp på 598 hovedfagsstudenter i 1980, men antallet har siden blitt gradvis redusert. I 1989 var det registrert i alt 414 hovedfagsstudenter ved våre universiteter innen biologiske fag. Dette tilsier en reduksjon på 31 prosent siden 1980.

Tabell 4.2 Hovedfagsstudenter¹⁾ innen realfagsstudiene ved universitetene²⁾ i Norge pr. 1. oktober 1978-1989, fordelt på fag.

Faggrupper	1978	1980	1982	1984	1986	1987	1988	1989
Matematiske fag	192	220	209	219	388	420	378	341
Fysiske og kjemiske fag	386	415	392	358	484	494	451	431
Geografiske og geologiske fag	183	238	216	291	319	297	253	230
Biologiske fag	522	598	569	430	432	435	424	414
Realister i alt	1283	1471	1386	1298	1623	1646	1506	1446

Kilder: Statistisk Sentralbyrå: Utdanningsstatistikk. Universiteter og høyskoler. 1. oktober 1978, 1980, 1982, 1984, 1987, 1988, 1989.

Merknader:

1) Noen få mag.scient.studenter inngår i tallene for hvert år.

2) Omfatter ikke høyskoler, bare universiteter.

Det er klare forskjeller i kvinneandelen mellom de ulike faggruppene i realfagsstudiet. Innen *biologiske fag* var halvparten (50 prosent) av hovedfagsstudentene kvinner i 1989. Tilsvarende andeler for *matematiske fag*, *fysiske og kjemiske fag* og *geografiske og geologiske fag* var henholdsvis 24 prosent, 32 prosent og 33 prosent.

Innenfor alle faggruppene har det vært en sterk vekst i antallet kvinnelige hovedfagsstudenter i den siste tiårsperioden. I matematiske fag har kvinneandelen økt fra 5 prosent i 1978, via 16 prosent i 1984, til 24 prosent i 1989. I fysiske og kjemiske fag har andelen kvinner blitt fordoblet fra 1978 til 1989, nemlig fra 16 til 32 prosent, mens den har økt fra 11 til 33 prosent i geografiske og geologiske fag i samme tidsperiode. I biologiske fag har andelen kvinnelige hovedfagsstudenter økt fra 23 til 50 prosent i perioden 1978-1989.

Studenter i utlandet

Tabell 4.3 viser antall norske studenter i utlandet innen realfag årene 1986/87 til 1989/90.

Tabell 4.3 Norske studenter innen datafag, bioteknologi og naturvitenskapelige fag ellers i utlandet årene 1986/87, 1987/88, 1988/89 og 1989/90.

Studenter i utlandet	1986/87	1987/88	1988/89	1989/90
Datafag	54	35	30	46
Bioteknologi	6	10	24	29
Naturvitsk. fag ellers	55	67	81	137
I alt	115	112	135	212

Kilde: Statens Lånekasse for Utdanning.

Det framgår at antallet norske utenlandsstudenter innen realfag har økt kraftig fra 1986/87 til 1989/90.

Statens Lånekasse opererer med svært grov faginndeling. Denne inndelingen viser at det har vært en nedgang av norske utenlandsstudenter i datafag, mens det har vært en svak vekst i antall studenter innen bioteknologi i perioden 1986/87 til 1989/90. I kategorien naturvitenskapelige fag ellers har det vært en kraftig vekst i antall norske utenlandsstudenter i denne tidsperioden, og da spesielt fra 1988/89 til 1989/90. 65 prosent av alle norske utenlandsstudenter i realfag er registrert i denne kategorien i 1989/90.

4.3 Uteksaminerte kandidater i senere år

Akademikerregistret ved NAVFs utredningsinstitutt gir en oversikt over antall uteksaminerte studenter ved universiteter og høyskoler i Norge. Tabell 4.4 illustrerer utviklingen for realfagsstudiene i perioden fra 1980 til 1990.

av sine studenter ved universiteter og en forholdsvis høy andel ved distriktshøgskoler.

Finnmark har et begrenset høgskoletilbud innenfor fylkesgrensene. -Avstanden til universiteter med variert tilbud er imidlertid lang. I 1984 studerte like mange studenter fra Finnmark ved pedagogiske høgskoler som ved universiteter. Dette hadde endret seg noe fram til 1988, men fremdeles var pedagogiske høgskole det viktigste alternativet til universitetsutdanning.

Tabell 9.3.1 Studenter fordelt etter hjemstedsfylke og studier - universitetsstudier, distriktshøgskolestudier, pedagogiske høgskoler, ingeniørhøgskoler, helsefaghøgskoler og andre høgskoler i 1988.

	Prosentandel i						Sum
	Univ.	DH	Ped.	Ing.	Helse.	Andre	
Hele landet	43	9	12	7	8	21	100
Bostedsfylke:							
<i>Med universitet</i>							
Oslo	57	2	6	3	5	27	100
Hordaland	54	5	10	7	7	16	99
Sør-Trøndelag	54	6	9	8	7	16	100
Troms	48	9	14	8	9	12	100
Akershus	47	3	8	5	5	32	100
<i>Uten univ. og DH</i>							
Aust-Agder	35	11	14	11	10	18	99
Vestfold	34	5	15	11	9	27	101
Buskerud	33	5	14	11	9	30	102
<i>Med distr.høgsk.</i>							
Østfold	32	8	14	12	11	23	100
Hedmark	35	9	17	7	11	20	99
Telemark	33	10	16	10	10	22	101
Oppland	32	14	12	9	10	24	101
Møre og Romsdal	32	15	11	9	11	22	100
Nordland	31	17	17	12	10	12	99
Nord-Trøndelag	36	18	15	8	14	9	100
Sogn og Fjordane	32	18	17	10	11	13	101
Finnmark	31	18	24	6	10	10	99
Vest-Agder	31	21	17	8	10	12	99
Rogaland	30	29	12	3	8	17	100

Kilde: Beregnet på grunnlag av Statistisk Sentralbyrå: Utdanningsstatistikk. Universiteter og høgskoler. 1. oktober 1988. Tabell 13.

Tabell 9.3.2 Prosentandel av studentene i fylkene som studerer ved universiteter - menn og kvinner. Prosentandel av studentene som er bosatt i fylket som studerer i eget fylke - menn og kvinner i 1988.

	Universitets- studenter av alle studenter		Studerer i eget fylke	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Hele landet	46	40	56	60
<i>Med universitet</i>				
Oslo/Akershus	55	45	83	88
Sør-Trøndelag	60	48	82	77
Hordaland	57	51	78	81
Troms	52	45	52	65
<i>Uten univ. og DH</i>				
Buskerud	35	31	33	26
Vestfold	35	33	34	32
Aust-Agder	38	32	26	16
<i>Med DH</i>				
Østfold	36	28	41	44
Telemark	37	29	38	42
Sogn og Fjordane	38	28	16	28
Møre og Romsdal	35	30	42	41
Hedmark	40	31	12	29
Nord-Trøndelag	41	33	21	36
Oppland	34	30	36	30
Nordland	35	27	38	46
Vest-Agder	37	26	29	43
Finnmark	39	26	21	45
Rogaland	34	27	52	55

Kilder: Beregnet på grunnlag av Statistisk Sentralbyrå: Utdanningsstatistikk. Universiteter og høyskoler 1. oktober 1988.

Forskjellen var særlig stor i Finnmark hvor 21 prosent av mennene og 45 prosent av kvinnene studerte innenfor egne fylkesgrenser. Her er det også slik at mennene hadde reist lengst av dem som har reist ut av Finnmark for å studere. For studenter fra Finnmark som studerte i eget fylke i 1988, var kvinneandelen 75 prosent. Kvinneandelen for studenter som kom fra Finnmark og studerte i Troms var 57 prosent, mens den var bare 47 prosent for studenter fra Finnmark som

Tabell 9.5.2 Prosentandel med Oslo og Akershus som hjemsted (bosted 17 år) og bosted ti år etter eksamen (i 1984). Prosentandel som arbeider i undervisning og forskning i Oslo og Akershus og i resten av landet.

	Oslo og Akershus Hjemsted Bosted		Prosentandel som arbeider i undervisning og forskning	
	(bosted 17 år)	i 1984	i Oslo og Akershus	i resten av landet
Landbrukskandid.	12	18	21	22
Filologer	23	26	66	94
Realister	26	36	49	75
Siviløkonomer	14	36	4	11
Sivilingeniører	22	38	9	28
Jurister	45	53	9	2

Kilde: Rolf Edvardsen: Ti år etter eksamen.

At kvinner som søker høyere utdanning ikke har jobbmuligheter på hjemstedet betyr da også at utdanningen fører til en utflytting fra utkantkommunen. Wiborg har derfor treffende kalt en delrapport: Jenters utdanning - enveisbillett ut av utkantene? For noen vil tilknytningen til hjemsted, familie og kjærlighetsforhold føre til at de ikke tar noen høyere utdanning, eller sikter seg inn på utdanninger som ikke er høyest prioritert. Rapporten tyder likevel på at det store flertallet av jentene er beredt på å søke typer av utdanning som de er klar over må føre med seg at de må slå seg ned et annet sted i landet.

9.6 Geografi og kjærlighet

Tiårsundersøkelsen viste at valg av ektefelle også er med på å bestemme hvor man arbeider (Edvardsen 1986). Hvis en universitetsutdannet mann velger å bo sammen med en universitetsutdannet kvinne, øker sannsynligheten for at han kommer til å bo i Oslo betraktelig. Tabell 9.6.1 viser at 39 prosent av menn med universitetsutdanning som bor sammen med kvinner med universitetsutdanning bor i Oslo, mens andelen er bare 25 prosent hvis ektefelle eller samboer har høgskole eller lavere utdanning.

Fra undersøkelsene av arbeidsmarkedet for akademikere et halvt år etter eksamen framgår det at ektefellen ofte binder kandidaten til et bosted, slik at det ikke er fritt valg av arbeidssted. Hvis to universitetskandidater skal finne jobb på samme sted, vil dette være lettere hvis det er et differensiert arbeidsmarked. For universitetsutdannede vil en finne det mest differensierte arbeidsmarkedet i Oslo.

Tabell 8 Uteksaminerte kandidater fra vårkullet 1991 og kandidater som besvarte spørreskjemaet. Absolutte tall og prosent.

Kandidatgruppe	Antall uteksaminerte kandidater	Ved undersøkelsen svarte	Svarprosent
<i>Kand. i alt</i>	5572	4518	81
<i>Høyere grad</i>	2381	1852	78
Filologer	145	115	79
Teologer	17	15	88
Realister	310	262	85
Jurister	309	212	69
Sosialøkonomer	39	31	79
Psykologer	59	43	73
Sosiologer	21	18	86
Statsvitere	56	50	89
Pedagoger	23	18	78
Samf.vitere ellers	34	28	82
Tannleger	64	49	77
Veterinærer	29	24	83
Farmasøyter	14	11	79
Siviløkonomer	506	382	75
Sivilingeniører	382	297	78
Sivilarkitekter	42	33	79
Landbrukskandidater	231	200	87
Ped. sem.	100	64	64
<i>Ingeniører</i>	1977	1674	85
Ing. maskin	449	386	86
Ing. elektro	945	801	85
Ing. kjemi	136	112	82
Ing. bygg	400	335	84
Ing. andre	47	40	85
<i>Førskolelærere</i>	800	650	81
<i>Barnevernpedagoger</i>	136	112	82
<i>Sosionomer</i>	278	230	83

Tabell 14 Mannlige kandidater fra vårkullet 1991 etter hovedaktivitet et halvt år etter eksamen. Prosent.

Vedlegg V 3

Kandidatgruppe	Kand. i alt	HOVEDAKTIVITET				
		Yrkesaktive	I arbeid uten samsvar med utdanningen	Studier uten lønn	Verneplikt	Annet
<i>Kand. i alt</i>	100	50	4	22	18	7
<i>Høyere grad</i>	100	71	2	8	13	5
Filologer	100	83	2	13	-	2
Teologer	:	:	:	:	:	:
Realister	100	82	1	6	9	2
Jurister	100	67	3	9	6	15
Sosialøkonomer	:	:	:	:	:	:
Psykologer	:	:	:	:	:	:
Sosiologer	:	:	:	:	:	:
Statsvitere	:	:	:	:	:	:
Pedagoger	:	:	:	:	:	:
Samf.vitere ellers	:	:	:	:	:	:
Tannleger	:	:	:	:	:	:
Veterinærer	:	:	:	:	:	:
Farmasøyter	:	:	:	:	:	:
Siviløkonomer	100	66	3	12	13	5
Sivilingeniører	100	62	1	5	27	5
Sivilarkitekter	:	:	:	:	:	:
Landbrukskandidater	100	79	1	9	8	4
Ped. sem.	:	:	:	:	:	:
<i>Ingeniører</i>	100	29	5	36	22	8
Ing. maskin	100	37	2	35	18	9
Ing. elektro	100	26	7	35	25	8
Ing. kjemi	:	:	:	:	:	:
Ing. bygg	100	28	7	40	18	8
Ing. andre	:	:	:	:	:	:
<i>Førskolelærere</i>	:	:	:	:	:	:
<i>Barnevernpedagoger</i>	:	:	:	:	:	:
<i>Sosionomer</i>	:	:	:	:	:	:

Tabell 30 Yrkesaktive kandidater fra vårkullet 1991 etter hovedstilling et halvt år etter eksamen. Absolutte tall.

	Kand. i alt	HOVEDSTILLING				
		Ubesvart	Selvst. næringsdrivende	Fast arbeid	Plikt-tjeneste	Vikariat 6 mnd. varigh. el. mer
<i>Kand. i alt</i>	2837	56	43	1507	50	438
<i>Høyere grad</i>	1400	29	34	645	9	213
Filologer	92	3	-	42	-	16
Teologer	11	-	-	4	-	3
Realister	209	6	2	85	2	23
Jurister	164	5	-	31	-	57
Sosialøkonomer	27	-	-	10	-	4
Psykologer	39	-	-	20	-	12
Sosiologer	15	-	-	3	-	4
Statsvitere	40	1	-	12	-	5
Pedagoger	17	-	-	8	1	3
Samf.vitere ellers	21	-	-	8	-	3
Tannleger	33	1	9	11	-	7
Veterinærer	22	-	15	5	-	1
Farmasøyter	9	-	-	8	-	1
Siviløkonomer	259	9	4	173	4	18
Sivilingeniører	202	3	1	123	2	8
Sivilarkitekter	19	-	1	6	-	-
Landbrukskandidater	163	1	2	61	-	39
Ped. sem.	58	-	-	35	-	9
<i>Ingeniører</i>	527	14	9	297	33	36
Ing. maskin	146	2	2	102	6	4
Ing. elektro	217	7	5	114	25	16
Ing. kjemi	35	1	-	19	-	8
Ing. bygg	95	3	2	32	2	7
Ing. andre	34	1	-	30	-	1
<i>Førskolelærere</i>	605	7	-	393	7	149
<i>Barnevernpedagoger</i>	107	2	-	53	1	17
<i>Sosionomer</i>	198	4	-	119	-	23

Forts.

Tabell 30 forts.

	HOVEDSTILLING				
	Annen midl. tilsetning varigh. 6 mnd.el. mer	Vikariat kortere varigh. enn 6 mnd.	Annen midl. tils. kortere varigh. enn 6 mnd.	Tilfeldig arb- eid av ulik varighet	Stipendiat eller annen utdannings- stilling
<i>Kand. i alt</i>	387	77	136	40	103
<i>Høyere grad</i>	219	39	89	27	96
Filologer	18	3	3	3	4
Teologer	2	2	-	-	-
Realister	27	7	23	5	29
Jurister	46	11	12	1	1
Sosialøkonomer	9	1	-	-	3
Psykologer	4	-	1	1	1
Sosiologer	4	-	2	-	2
Statsvitere	8	3	6	-	5
Pedagoger	3	1	-	1	-
Samf.vitere ellers	8	-	2	-	-
Tannleger	2	1	-	-	2
Veterinærer	-	-	1	-	-
Farmasøyter	-	-	-	-	-
Siviløkonomer	21	1	6	6	17
Sivilingeniører	29	3	9	1	23
Sivilarkitekter	3	1	6	2	-
Landbr.kandidater	28	3	14	7	8
Ped. sem.	7	2	4	-	1
<i>Ingeniører</i>	60	25	38	9	6
Ing. maskin	15	4	9	-	2
Ing. elektro	19	9	18	4	-
Ing. kjemi	4	2	-	-	1
Ing. bygg	21	10	11	5	2
Ing. andre	1	-	-	-	1
<i>Førskolelærere</i>	39	6	3	-	1
<i>Barnevernpedagoger</i>	31	1	-	2	-
<i>Sosionomer</i>	38	6	6	2	-

Tabell 32 Yrkesaktive kandidater fra vårkullet 1991 etter landsdel kandidatene arbeidet i et halvt år etter eksamen. Absolutte tall.

	Kand. i alt	Landsdel kandidatene arbeidet i						
		Oslo % Amt	�stl. % ellers	Sør- land	Vest- land	Trønde- % lag	Nord- Norge	Utland
<i>Kand. i alt</i>	2781 ⁴⁵	634	660	111	731	297	317	31
<i>Høyere grad</i>	1366	428	280	37	322	147	125	27
Filologer	88	21	15	9	23	8	11	1
Teologer	11	4	4	-	2	-	1	-
Realister	202	34 62	42 24	3	60	11 22	26	5
Jurister	159	86	19	3	28	6	17	-
Sosialøkonomer	27	14	3	-	5	2	3	-
Psykologer	39	9	15	-	11	1	3	-
Sosiologer	14	1	2	1	7	2	1	-
�ttsvitere	39	19	1	-	9	-	10	-
Pedagoger	15	4	3	-	2	4	2	-
Samf.vitere ellers	21	5	-	1	10	5	-	-
Tannleger	33	3	10	-	9	2	6	3
Veterinærer	22	2	9	1	2	2	6	-
Farmasøyter	9	4	1	2	-	1	-	1
Siviløkonomer	250	114	41	1	64	6	19	5
Sivilingeniører	200	14 28	28 55	4	47	27 53	5	8
Sivilarkitekter	19	10	2	2	2	3	-	-
Landbr.kandidater	161	28	63	9	27	22	9	3
Ped. sem.	57	14	13	1	14	8	6	1
<i>Ingeniører</i>	518	15 76	25 130	27	165	11 58	59	3
Ing. maskin	146	13	23	8	72	20	10	-
Ing. elektro	210	44	66	11	52	17	19	1
Ing. kjemi	35	7	11	-	5	10	2	-
Ing. bygg	93	9	17	8	26	7	24	2
Ing. andre	34	3	13	-	10	4	4	-
<i>Førskole- lærere</i>	598	65	181	35	157	58	101	1
<i>Barnevern- pedagoger</i>	104	12	23	5	44	6	14	-
<i>Sosionomer</i>	195	53	46	7	43	28	18	-

⁴⁵ Omfatter yrkesaktive kandidater som har oppgitt arbeidsfylke.

Tabell 33 Yrkesaktive kandidater fra vårkullet 1991 uteksaminert i ulike regioner, etter landsdel kandidatene arbeidet i et halvt år etter eksamen. Prosent.

Lærested etter region	Antall kandidater	Prosent	Landsdel kandidatene arbeidet i						
			Oslo	Øst-land	Sør-land	Vest-land	Trønde-lag	Nord-Norge	Ut-land
<i>Kand. i alt</i>	2781 ⁴⁶	100	23	24	4	26	11	11	1
<i>Univ.</i>									
Oslo/ Akershus	670	100	47	29	3	9	5	5	1
Bergen	298	100	19	6	4	61	2	6	2
Trondheim	237	100	16	16	2	14	43	5	3
Tromsø	56	100	5	4	-	5	4	80	2
<i>Høgskoler</i>									
Oslo/ Akershus	264	100	50	37	2	8	-	4	-
Østfold	54	100	19	72	-	2	-	7	-
Hedmark/ Oppl.	79	100	19	60	-	13	-	9	-
Telemark/ Vestfold/ Buskerud	215	100	8	66	5	15	4	2	1
Agder	90	100	11	12	48	16	6	6	2
Rogaland/ Hordaland	303	100	4	7	3	83	2	3	-
Sogn og Fj./ Møre og Romsdal	125	100	5	11	2	67	4	11	-
Trøndelag	198	100	3	11	2	14	62	9	1
Nordland	123	100	13	7	-	11	5	64	1
Troms/ Finnmark	69	100	1	7	1	1	1	87	-

⁴⁶ Omfatter yrkesaktive kandidater som har oppgitt arbeidsfylke.

Tabell 1 Estimert antall ingeniører uteksaminert våren 1991 som hadde spørreskjemaet i Kandidatundersøkelsen, etter hjemstedsfylke ved fylte 17 år og utdanningsregion.

Hjemstedsfylke ved fylte 17 år	Totalt	Oslo	Østlandet ellers	Agder og Rogaland	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	NKI
Oslo og Akershus	199	110	59	10	2	1	3	14
Østlandet ellers	386	29	298	22	11	17	2	7
Agder og Rogaland	171	2	30	114	14	2	1	6
Vestlandet	416	9	64	26	269	35	-	15
Trøndelag	197	4	22	10	6	151	-	4
Nord-Norge	246	8	30	11	14	52	110	21
Utlandet	20	5	3	4	3	2	-	3
Ubesvart	39	4	10	12	9	4	-	-
Sum	1 674	171	516	209	328	264	116	70

Kilde: Kandidatundersøkelsen 1991 ved NAVF-U

Tabell 2 Estimert antall ingeniører uteksaminert våren 1991 som hadde spørreskjemaet i Kandidatundersøkelsen, etter hjemstedsfylke ved fylte 17 år og utdanningsregion i prosent.

Hjemstedsfylke ved fylte 17 år	Totalt	Oslo	Østlandet ellers	Agder og Rogaland	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	NKI
Oslo og Akershus	100	55	30	5	1	..	2	7
Østlandet ellers	100	8	77	6	3	4	..	2
Agder og Rogaland	100	1	18	67	8	1	1	4
Vestlandet	100	2	15	6	65	8	-	4
Trøndelag	100	2	11	5	3	77	-	2
Nord-Norge	100	3	12	4	6	21	45	9
Utlandet	100	25	15	20	15	10	-	15
Ubesvart	100	10	26	31	23	10	-	-
Sum	100	10	31	12	20	16	7	4

Kilde: Kandidatundersøkelsen 1991 ved NAVF-U

Tabell 3 Sivilingeniører uteksaminert våren 1985 og 1991 som hadde besvart spørreskjemaet i Kandidatundersøkelsen etter hjemsted ved fylte 17 år og utdanningsinstitusjon.

Hjemstedsfylke ved fylte 17 år	1985	1991				
	NTH	Totalt	U-Oslo	NTH	H-Rogal	Telem.
Oslo og Akershus	39	49	3	40	2	4
Østlandet ellers	36	86	-	69	-	17
Agder og Rogaland	12	47	1	31	12	3
Vestlandet	36	54	-	44	6	4
Trøndelag	15	30	-	27	2	1
Nord-Norge	10	16	-	15	-	1
Andre steder	3	4	-	3	-	1
Ubesvart	-	11	1	6	3	1
Sum	151	297	5	235	25	32

Kilde: Kandidatundersøkelsen 1991 ved NAVF-U

Tabell 4 Sivilingeniører uteksaminert våren 1985 og 1991 som hadde besvart spørreskjemaet i Kandidatundersøkelsen etter hjemsted ved fylte 17 år og utdanningsinstitusjon i prosent.

Hjemstedsfylke ved fylte 17 år	1985	1991				
	NTH	Totalt	U-Oslo	NTH	H-Rogal	Telem.
Oslo og Akershus	26	16	..	17	8	13
Østlandet ellers	24	29	-	29	-	53
Agder og Rogaland	8	16	..	13	48	9
Vestlandet	24	18	-	19	24	13
Trøndelag	10	10	-	12	8	3
Nord-Norge	7	5	-	6	-	3
Andre steder	2	1	-	1	-	3
Ubesvart	-	4	..	3	12	3
Sum	101	99	..	100	100	100

Kilde: Kandidatundersøkelsen 1991 ved NAVF-U

Tabell 2.6 Tid brukt til faglig veiledning i 1991 etter stilling og fagområde. Prosent (%) og antall timer pr. uke (T)

	Humaniora		Samf.vit.		Naturvit.		Medisin		Teknologi		Total	
	%	T	%	T	%	T	%	T	%	T	%	T
Professor	10	5,3	13	6,9	16	7,9	15	8,1	18	9,5	15	7,6
Førsteamanuensis	7	3,6	12	5,9	12	6,1	15	7,7	18	8,6	12	6,0
Amanuensis	5	2,3	9	4,2	8	3,7	6	3,0	16	8,4	8	3,6
Total	8	4,0	12	6,0	13	6,6	14	7,0	18	9,1	13	6,3
Antall (N)	351	281	295	249	600	509	305	249	163	149	1714	1437

16

Vedlegg 5 V4

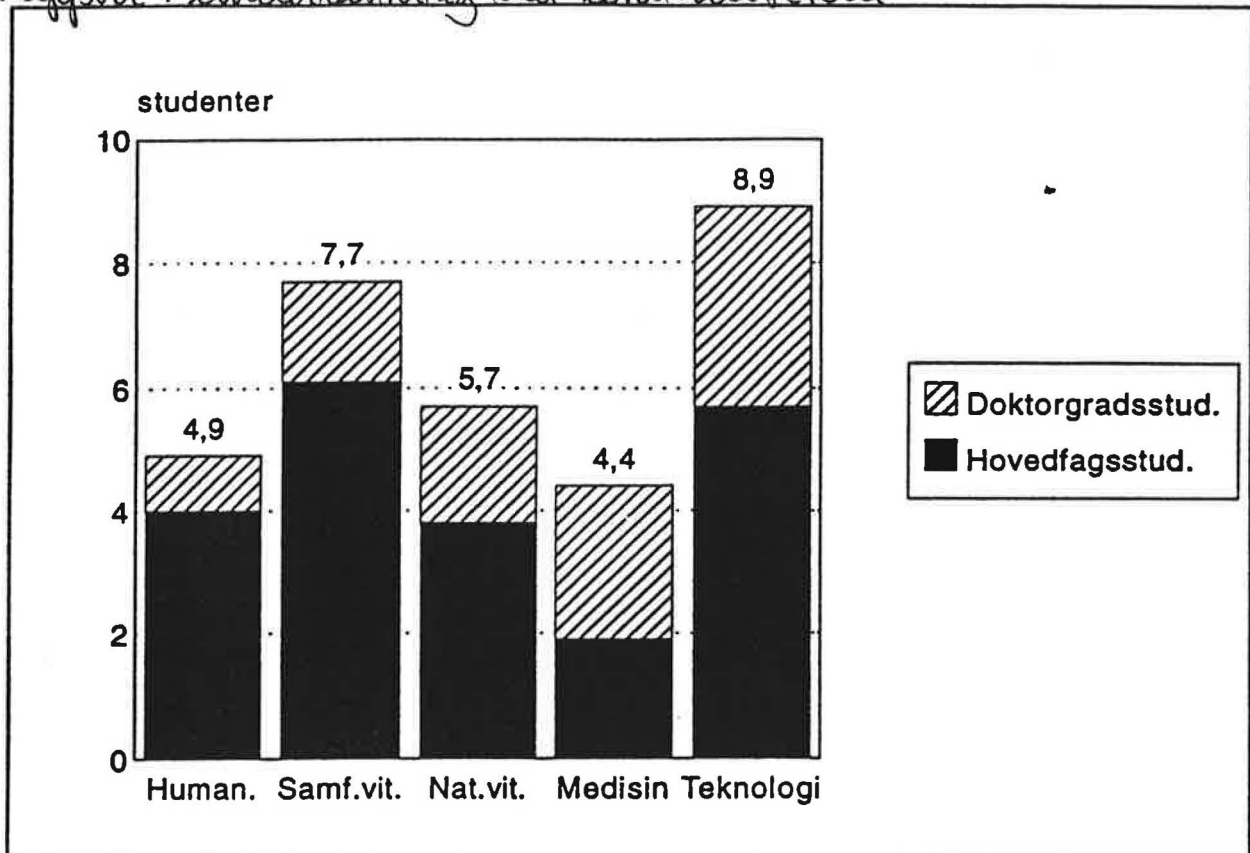
Tabell 2.7 Tid brukt til faglig veiledning i 1991 etter stilling og universitet. Prosent (%) og antall timer pr. uke (T)

	Univ. i Oslo		Univ. i Bergen		AVH		NTH		Univ. i Tromsø		Total	
	%	T	%	T	%	T	%	T	%	T	%	T
Professor	14	6,9	15	7,9	13	6,8	18	9,3	12	5,7	15	7,6
Førsteamanuensis	12	5,7	13	6,5	8	4,0	15	7,3	12	5,9	12	6,0
Amanuensis	7	3,2	9	4,2	4	1,9	13	6,8	6	3,0	8	3,6
Total	12	5,9	13	6,7	9	4,6	16	8,4	11	5,1	13	6,3
Antall (N)	674	566	398	332	173	139	279	255	190	145	1714	1437

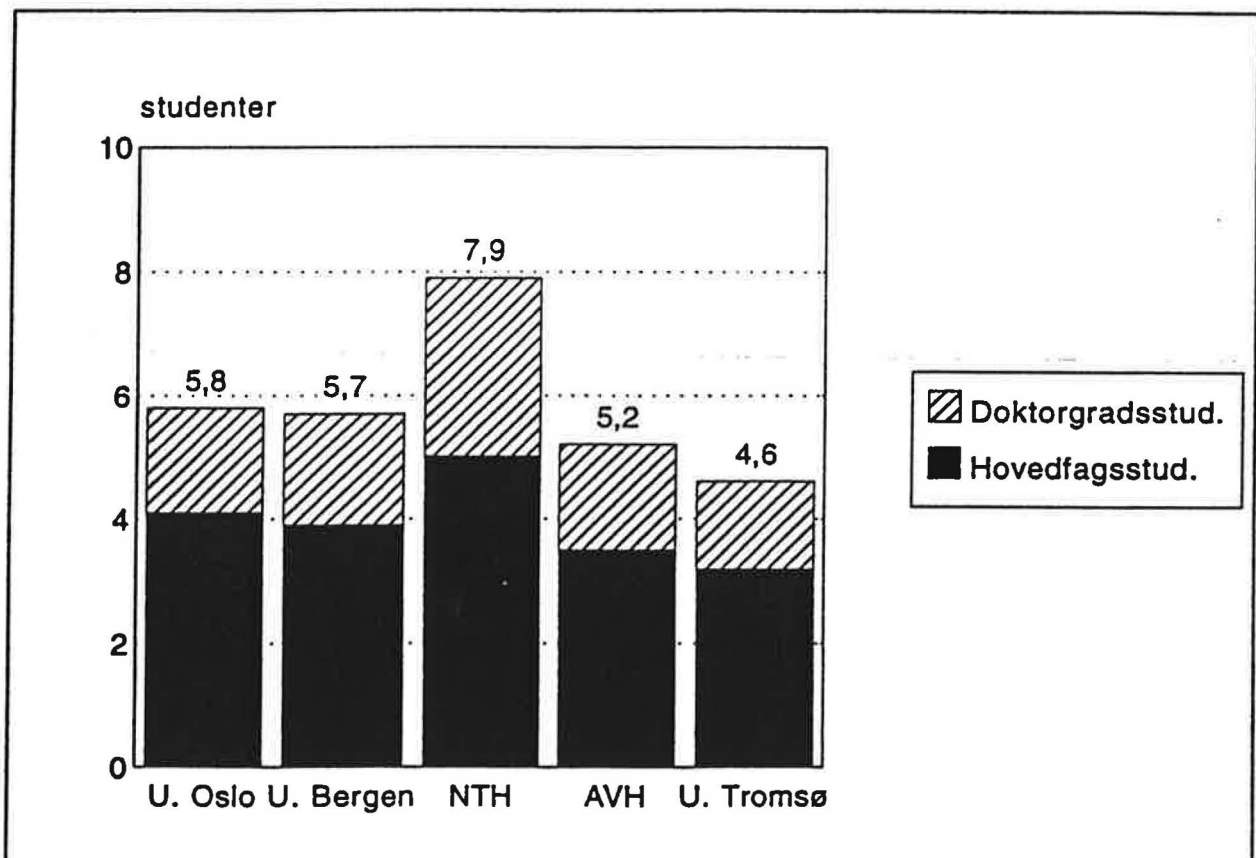
17

Veiledings U4

Rapport: Undervisning ved universitetene

Figur 5.2 Gjennomsnittlig totalt antall hovedfags- og doktorgradsstudenter lærerne veiledet, etter fagområde.

Figur 5.3 Gjennomsnittlig totalt antall hovedfags- og doktorgradsstudenter lærerne veiledet, etter lærested.

forskning var høyere enn ved de øvrige lærestedene. Forøvrig var det bare små forskjeller mellom lærestedene. Det var også bare små forskjeller mellom stillingsgruppene.

Doktorgradsstudenter som faglig ressurs

Vi stilte personalet følgende spørsmål: "I hvilken grad vil du si at følgende forhold ville kunne bedre det faglige miljøet ved ditt institutt?" I følge lærerne var flere doktorgradsstudenter og flere fast ansatte forskere av størst betydning. 43 prosent av lærerne mente flere doktorgradsstudenter i stor grad ville kunne bedre det faglige miljøet ved instituttet, og 41 prosent mente flere fast ansatte forskere i stor grad kunne ha en slik betydning. Dette indikerer klart den store betydningen doktorgradsstudenter blir tillagt som faglig ressurs ved de enkelte instituttene.

Det er imidlertid forskjeller mellom fagområdene.

Doktorgradsstudentenes faglige betydning ble tillagt større vekt i naturvitenskap, medisin og teknologi enn spesielt i samfunnsvitenskap (Tabell 6.7). I de tre først nevnte fagområdene var det dessuten en noe større andel av personalet som mente doktorgradsstudenter hadde stor betydning for fagmiljøet enn andelen som mente dette om flere fast ansatte forskere. I samfunnsvitenskap og humaniora var dette forholdet motsatt.

Det var bare små forskjeller mellom lærestedene i hvilken grad flere doktorgradsstudenter ble betraktet å ha stor betydning for å bedre det faglige miljøet. Forskjellene mellom stillingsgruppene var heller ikke store. Det var en svak tendens til at en noe større andel av professorene (47 prosent) og førsteamanuensene (44 prosent) mente flere doktorgradsstudenter kunne bedre det faglige miljøet ved eget institutt sammenlignet med amanuensene (30 prosent).

Tabell 6.7 Andel av lærerne som anså at følgende forhold i stor grad ville kunne bedre det faglige miljøet ved eget institutt, etter fagområde.

	Hum.	Samf. vit.	Nat. vit.	Med.	Tekn.	Tot.
Flere dr. gradsstud.	40	23	50	48	55	43
Flere faste forskere på eget felt	44	40	44	40	31	31
Antall (N)	318	289	566	263	148	1604

Trivsel

Som det fremgår av Tabell 6.8 var det en klar sammenheng mellom i hvilken grad personalet betraktet hovedfags- og doktorgradsveiledning som forskning for dem selv og i hvilken grad de trivdes svært godt med forskning.

Tabell 6.8 Prosentandel av lærerne som trivdes svært godt med hovedfags- og doktorgradsveiledning, etter i hvilken grad de betraktet veiledning som forskning for seg selv.

	I høy grad	I noen grad	Nei	Antall (N)
Hovedfagsveiledning	65	45	36	575
Doktorgradsveiledning	71	52	36	559

Denne tendensen gjelder for alle fagområdene, lærestedene og stillingsgruppene.

Tidsbruk

Vi har også sett på sammenhengen mellom i hvilken grad lærerne mente veiledning hadde karakter av egen forskning og gjennomsnittlig antall timer lærerne brukte til veiledning av hovedfags- og doktorgradsstudenter pr uke i hele arbeidsåret. (Vi har ikke hatt mulighet til å skille mellom tidsbruk til

Press Release

Paris, 14th September 1992
OLIS : 10-Sep-1992
dist. : 14-Sep-1992

SG/PRESS(92)70

NOT FOR PUBLICATION BEFORE
THURSDAY 24th SEPTEMBER 1992
00.01 HOURS PARIS TIME

INDUSTRIALISED COUNTRIES COMPARE THEIR EDUCATION SYSTEMS

OECD publishes first international "education indicators"

The most wide-ranging and reliable set of international education indicators ever published are released today (24th September 1992) by the Organisation for Economic Co-operation and Development.

The figures include comparisons of educational costs, participation and outcomes in the OECD's 24 Member countries. They are published in Education at a Glance, the first result of a project at the OECD's Centre for Educational Research and Innovation to devise a system for developing education indicators internationally.

There is growing demand from both governments and the general public in OECD Member countries for international comparisons of educational performance. Such data has been difficult to collect because of differences both in education systems and in methods of data collection. By working with governments to standardise definitions, the OECD has shown in Education at a Glance that it is possible to produce valid international indicators. These indicators are intended to assist policy-makers and practitioners in improving the quality of education systems. However, they need to be combined with more specific national data to be of practical use in decision-making.

The scope of this first edition, based on 1988 data, is still limited, but future editions will expand the range of indicators.

The indicators published in Education at a Glance include:

- The level of education of the population, in terms of the highest qualification level reached. North Americans are still more highly-qualified than Europeans and the Japanese, but the gap is narrowing.

.../...

SG/PRESS(92)70

- Participation rates at various levels of education. Everywhere more students are enrolling in upper-secondary and higher education, but the number who fail to complete these stages varies widely from one country to another. The report compares completion rates in different countries.
- Spending on education. There are significant differences between spending levels in richer countries and poorer countries, between larger and smaller countries, between public and private sources of expenditure and between spending on teachers, on other staff and on physical equipment.
- Subject areas. The proportion of graduates with degrees in science and engineering is roughly twice as high in France, Belgium and Germany as in Italy, Spain and the United States.

Further detail of these comparisons follow.

Journalists are invited to a press conference to discuss this publication at 11.00 a.m. on Wednesday 23rd September, at OECD, 2 rue André Pascal, Paris 16e.

Note: The data included in Education at a Glance are provided by OECD Member governments. The indicators therefore necessarily reflect the strengths and weaknesses of education data collection in Member countries.

Journalists may obtain a copy of the report from the OECD Press Division, 2 rue André Pascal, 75775 Paris cedex 16 (tel. 45 24 80 88 or 80 89).

"Education at a Glance: OECD Indicators"

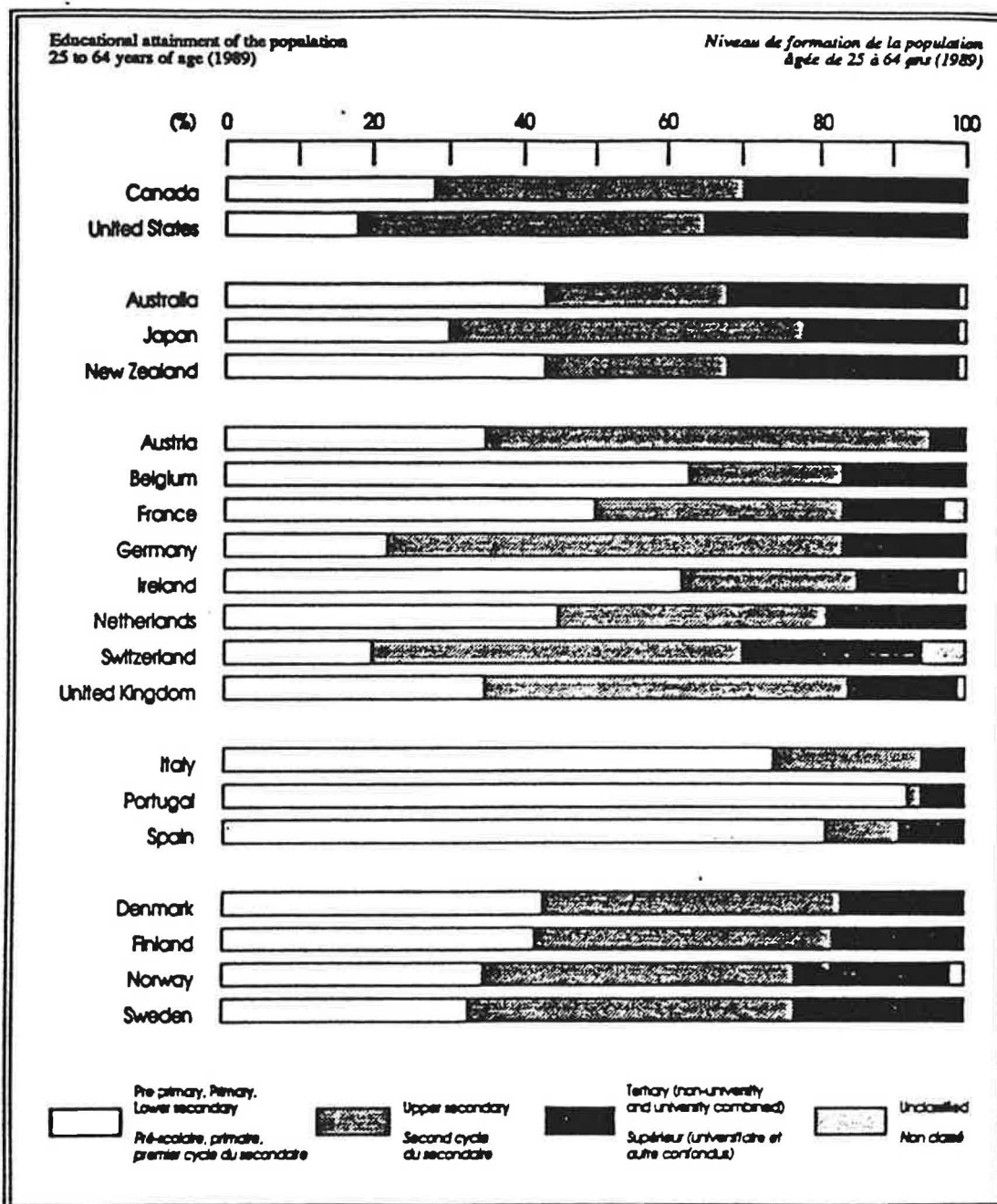
148 pages, OECD, Paris 1992

F110; £16; US\$28; DM45

ISBN 92-64-03692-X (96 92 04 3)

Available from the OECD Publications Distributors - see attached list.

QUALIFICATION LEVELS: EUROPE BEHIND, BUT CATCHING UP

One in three Americans and Canadians have graduated from higher education; more than four in five Americans are high-school graduates. In most European countries, by contrast, fewer than one in five are higher education graduates; in Spain and Portugal, fewer than one in five have graduated from upper-secondary school. Those differences will diminish in the coming years, because participation in upper-secondary and higher education in European countries has risen. More North Americans than Europeans still graduate from higher education, but many European countries now graduate more people from upper-secondary school than the United States (see pages 5 and 8 below).

Table P10:
Ratio of enrolled persons to population
2 to 29 years of age (1988)

Tableau P10:
Taux de scolarisation de la population
âgée de 2 à 29 ans (1988)

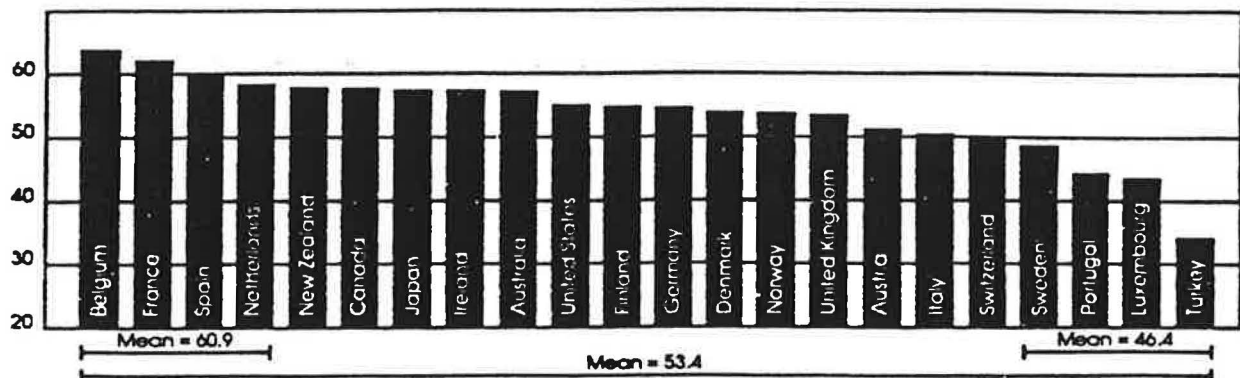
	Public and Private Public et Privé			Public Public	Private Privé	
	FTE EPT	Full-time Plein temps	Part-time Temps partiel	Full-time Plein temps	Full-time Plein temps	
North America						Amérique du Nord
Canada	57.5	49.4	12.1	47.5	1.9	Canada
United States	54.9	48.3	9.3	41.2	7.1	États-Unis
Pacific area						Pays du Pacifique
Australia (a)	57.1	47.7	12.7	36.4	11.3	(a) Australie
Japan	57.2	56.7	0.7	43.5	13.3	Japan
New Zealand	57.6	46.5	13.1	44.9	1.6	Nouvelle-Zélande
Central and Western Europe						Europe centrale et occid.
Austria	51.0	51.0	0	-	-	Autriche
Belgium (a)	63.6	56.4	7.2	22.5	33.9	(a) Belgique
France	62.0	62.0	0	50.2	11.8	France
Germany	54.4	54.2	0.2	-	-	Allemagne
Ireland	57.2	55.9	1.8	55.2	0.7	Irlande
Luxembourg (a)	43.4	43.4	0	41.4	2.0	(a) Luxembourg
Netherlands	58.2	55.2	3.6	15.1	40.1	Pays-Bas
Switzerland	49.6	48.9	1.2	46.6	2.3	Suisse
United Kingdom	53.3	43.7	10.6	40.9	2.8	Royaume-Uni
Southern Europe						Europe méridionale
Italy (a)	50.3	-	-	-	-	(a) Italie
Portugal (a)	44.2	-	-	-	-	(a) Portugal
Spain	59.6	59.6	0	41.6	18.0	Espagne
Turkey	34.0	34.0	0	33.6	0.4	Turquie
Northern Europe						Europe du Nord
Denmark	53.7	53.7	0	49.9	3.8	Danemark
Finland	54.6	54.6	0	52.7	1.9	Finlande
Norway	53.6	49.0	5.4	46.4	2.6	Norvège
Sweden (a)	48.5	-	-	-	-	(a) Suède

(a) See annexed notes

(a) Voir notes en annexe

Enrolment ratios (full-time)

Taux de scolarisation (plein temps)

PARTICIPATION AND COMPLETION: UPPER-SECONDARY

Table R1:
Ratio of students persisting (graduating) in the final year of upper secondary education (public and private) to the population in the theoretical completion age (1988)

Tableau R1:
Taux de réussite à la fin de l'enseignement secondaire du second cycle, en proportion de la population d'âge correspondant, établissements publics et privés (1988)

	Theoretical completion age Age théorique de sortie	Theoretical duration (years) Durée théorique (années)	Completers (Persisters) Béves en dernière année d'études			Graduates Béves diplômés			
			B + G G + F	Boys Garçons	Girls Filles	B + G G + F	Boys Garçons	Girls Filles	
A									A
Japan	17	3	-	-	-	89.5	86.3	92.8	Japan
United States	17	3	80.6	75.6	85.8	73.7	69.3	78.4	Etats-Unis
B									B
Australia	17	2	72.2	77.4	66.8	-	-	-	Australie
Canada	17	3	-	-	-	67.9	66.4	69.6	Canada
Denmark	18	3	113.9	117.7	109.9	104.7	97.6	112.1	Danemark
Finland	18	3	-	-	-	116.3	97.5	135.9	Finlande
France (a)	17	3	-	-	-	84.5	80.9	88.4	(a) France
Norway	18	3	78.5	86.1	70.4	58.1	54.6	61.9	Norvège
Sweden	18	3	84.9	85.9	83.7	80.9	80.3	81.6	Suède
Turkey	17	3	26.1	31.4	20.5	22.1	26.2	17.9	Turquie
Spain (a)	17	4	87.3	85.3	89.4	56.0	52.6	59.6	(a) Espagne
United Kingdom	17	4	-	-	-	65.1	63.5	66.7	Royaume-Uni
Italy	18	5	44.1	42.4	46.0	43.2	40.6	45.9	Italie
C									C
Ireland	17	2	95.7	81.0	111.1	82.0	77.6	86.6	Irlande
Germany	18	3	134.4	136.8	132.0	112.1	114.5	109.6	Allemagne
Netherlands	18	3	-	-	-	56.9	55.3	58.6	Pays-Bas
Portugal	17	3	48.6	42.1	55.3	NA	NA	NA	Portugal
Luxembourg (a)	18	4	-	-	-	52.3	48.2	56.5	(a) Luxembourg
Switzerland (a)	19	4	-	-	-	87.9	92.3	83.2	(a) Suisse
Austria	18	5	60.3	60.9	59.7	54.7	52.2	57.3	Autriche

(a) See annexed notes

(a) Voir notes en annexe

A = Comprehensive schools throughout secondary education
B = Comprehensive lower secondary with differentiated upper secondary
C = Differentiated lower and upper secondary

A = Ecole unique tout au long du secondaire
B = Ecole unique pour le 1er cycle et filières différenciées pour le 2e cycle
C = Filières différenciées pour les deux cycles du secondaire

In most OECD countries, between 20% and 50% of teenagers fail to graduate from upper-secondary school. The highest completion rates, close to 100%, are in Finland, Germany, Denmark and Japan. These countries have very varied upper-secondary-school systems. Germany, for example, achieves high completion through a near-universal apprenticeship system giving further education to pupils who leave full-time schooling. Japan, on the other hand, retains nearly 90% of students in academic high-school until they get their diplomas.

(Note: since these ratios divide students of all ages reaching a particular level by the population of the theoretical age at which that level is reached, they sometimes exceed 100%.)

Table P12:
Ratio of full-time public and private
upper secondary enrolment
to population in theoretical age group (1988)

Tableau P12:
Taux de scolarisation à plein temps
dans l'enseignement secondaire du second cycle
par rapport à la classe d'âge correspondante,
établissements publics et privés (1988)

	Theoretical starting age Âge théorique d'entrée	Theoretical duration Durée théorique	Total Total			General Enseignement général			Vocational, technical, and apprenticeship Enseignement professionnel, technique et apprentissage			
			B + G G + F	Boys Garçons	Girls Filles	B + G G + F	Boys Garçons	Girls Filles	B + G G + F	Boys Garçons	Girls Filles	
A Japan United States	15 15	3 3	94.0 90.2	92.4 88.0	95.7 92.6	67.5 -	64.9 -	70.1 -	26.6 -	27.3 -	25.8 -	A Japan Etats-Unis
B Australia Canada Denmark (a) Finland France New Zealand Norway Sweden Turkey Spain (a) United Kingdom (a) Italy	16 15 16 16 15 15 16 16 16 15 14 14 14	2 3 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 5	91.5 97.8 104.1 119.6 84.9 66.6 91.8 83.8 34.0 93.9 76.9 60.2	106.7 96.6 104.2 104.4 82.8 64.6 86.8 80.3 41.4 87.6 74.7 59.2	75.6 99.1 104.0 135.5 87.1 68.7 97.1 87.4 26.1 100.7 79.2 61.3	65.6 -	61.8 -	69.4 -	26.0 -	44.9 -	6.2 -	B Australie Canada (a) Danemark Finlande France Nouvelle-Zélande Norvège Suède Turquie (a) Espagne (a) Royaume-Uni Italie
C Ireland Germany Netherlands Portugal Luxembourg (a) Switzerland Austria	16 16 16 15 15 16 14	2 3 3 3 4 4 5	98.9 118.1 91.1 48.3 72.4 81.9 78.9	88.2 123.5 98.8 42.3 73.9 88.6 85.2	110.2 112.5 83.1 54.6 70.8 74.9 72.3	81.6 24.0 30.7	75.6 23.6 28.8	87.8 24.5 32.7	17.4 94.1 60.4	12.5 99.9 70.0	22.5 88.0 60.4	C Irlande Allemagne Pays-Bas Portugal (a) Luxembourg Suisse Autriche

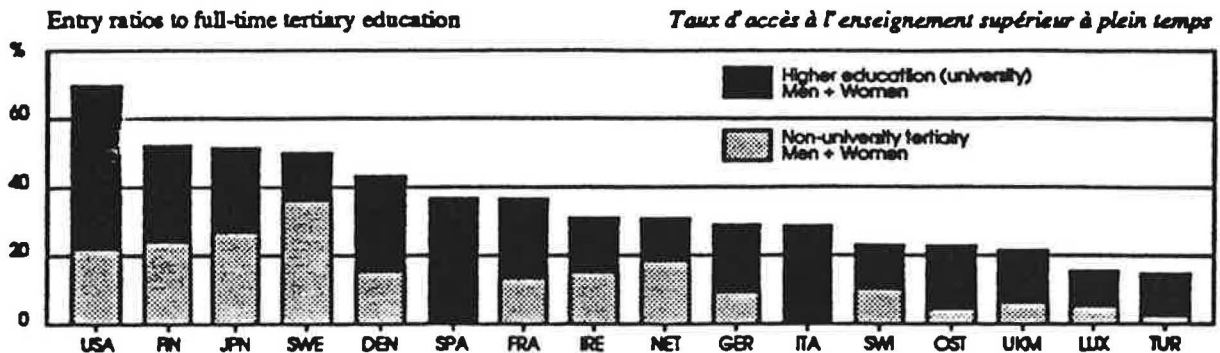
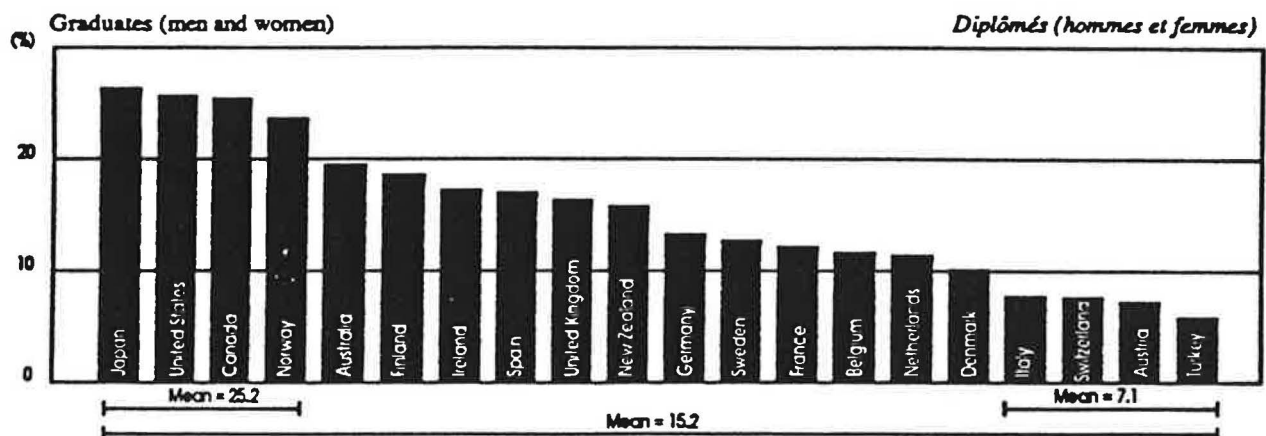
(a) See annexed notes

(a) Voir notes en annexe

A = Comprehensive schools
throughout secondary education
B = Comprehensive lower secondary
and differentiated upper secondary
C = Differentiated lower
and upper secondary

A = Ecole unique
tout au long du secondaire
B = Ecole unique pour le 1er cycle
et filières différenciées pour le 2e cycle
C = Filières différenciées
pour les deux cycles du secondaire

PARTICIPATION AND COMPLETION: HIGHER EDUCATION

Entry rateGraduation rate

The United States has long had a greater proportion of the population entering higher education than other countries, but Japan now has about the same proportion graduating. Japan, however, also has the most sexually uneven graduation classes, with seven men for every three women - compared to an even split in the United States and four men to six women in Sweden.

Some European countries which have expanded entry into higher education, such as France and Spain, also face high university drop-out rates (see Table R3(e) overleaf). Conversely, the United Kingdom and Sweden have lower university entry rates, but students who start are far more likely to finish. However there is no consistent relationship: Japan proves that it is possible to admit a large segment of the (male) population to higher education and keep them there until graduation.

Figures for survival and graduation are given in the tables overleaf.

Table R3(e):
Ratio of public and private higher education
(university) graduates to the number
who entered n years before
with a determined by typical duration (1988)

Tableau R3(e):
Proportion d'une génération qui, inscrite n années
auparavant dans l'enseignement supérieur,
obtient un diplôme de type universitaire en 1988,
établissements publics et privés

	Degree taken into account (ISCED 6) Diplôme pris en considération (CITE 6)	Entry age Age de début des études	Age of graduation Age d'obtention du diplôme	Number of years required Nombre d'années requises	University survival (in %) Taux de rétention (en %)			
					M + W H + F	Men Hommes	Women Femmes	
Pacific area								Pays du Pacifique
Australia	Bachelor	18	21	3	58.1	-	-	Australie
Japan	Gakushi	18	22	4	88.5	87.4	91.6	Japan
New Zealand	Undergraduate Bachelor	18	21	3	59.9	69.0	51.6	Nouvelle-Zélande
Central and Western Europe								Europe centrale et occidentale
Austria	Diplom	19	23	4	45.5	51.3	39.7	Autriche
Belgium (a)	Licence	18	22	4	61.2	64.1	57.5	(a) Belgique
France	Licence	18	21	3	55.3	-	-	France
Germany	Staat-Diplomprüfung	19	22	3	82.7	85.4	78.6	Allemagne
Netherlands	Doctoral examen	19	23	4	87.2	90.5	82.0	Pays-Bas
Switzerland	Licence	20	25	5	66.7	73.0	56.5	Suisse
United Kingdom	Bachelor	18	21	3	93.8	89.5	99.3	Royaume-Uni
Southern Europe								Europe méridionale
Italy	Laurea	19	23	4	31.3	31.3	31.3	Italie
Spain (a)	Diplomado	18	21	3	48.9	36.3	60.4	(a) Espagne
	Licenciado	18	23	5	69.3	64.8	73.7	
Northern Europe								Europe du Nord
Denmark	Bachelor	19	22	3	70.7	78.3	60.3	Danemark
Sweden (a)	Undergraduate Bachelor	19	23	4	109.3	89.3	132.1	(a) Suède

(a) See annexed notes

(a) Voir notes en annexe

Table R2:
Ratio of public and private higher education
(university) graduates to population
at the theoretical age of graduation (1988)

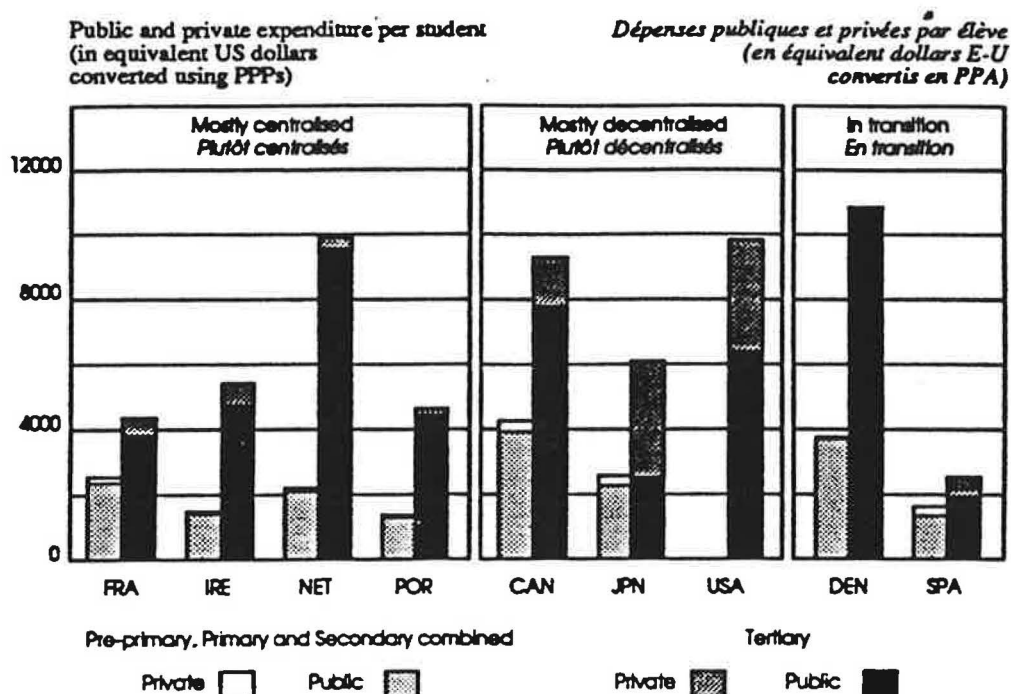
Tableau R2:
Taux d'obtention d'un diplôme de type universitaire
par rapport à la population d'âge correspondant,
établissements publics et privés (1988)

	Degree taken into account (ISCED 6) Diplôme pris en considération (CITE 6)	Theoretical age of graduation Age théorique d'obtention du diplôme	Graduation ratio Proportion de diplômés			
			M + W H + F	Men Hommes	Women Femmes	
North America						Amérique du Nord
Canada	Bachelor	22	25.4	23.3	27.7	Canada
United States	Bachelor	22	25.6	24.4	26.9	États-Unis
Pacific area						Pays du Pacifique
Australia	Bachelor	22	19.5	18.6	20.4	Australie
Japan	Gakushi	22	26.3	37.7	14.4	Japan
New Zealand	Undergraduate Bachelor	21	15.7	16.8	14.5	Nouvelle-Zélande
Central and Western Europe						Europe centrale et occidentale
Austria	Diplom	23	7.2	8.1	6.3	Autriche
Belgium	Licence	22	11.6	13.9	9.2	Belgique
France (a)	Licence	21	12.1	12.1	12.0	(a) France
Germany	Staat-Diplomprüfung	22	13.3	16.1	10.3	Allemagne
Ireland	First degree	21	17.2	19.2	15.0	Irlande
Netherlands	Doctoral examen	23	11.4	14.2	8.5	Pays-Bas
Switzerland	Licence	25	7.6	10.1	5.0	Suisse
United Kingdom	Bachelor	21	16.3	17.0	15.5	Royaume-Uni
Southern Europe						Europe méridionale
Italy	Laurea	23	7.7	8.0	7.4	Italie
Spain (a)	Diplomado / Licenciado	21 / 23	17.0	14.0	20.1	(a) Espagne
Turkey	Lisans	23	5.8	7.4	4.1	Turquie
Northern Europe (a)						(a) Europe du Nord
Denmark	Bachelor	22	10.1	12.6	7.4	Danemark
Finland	Master	23	18.6	20.6	16.6	Finlande
Norway (a)	Master and Cand. mag.	22	23.6	16.3	31.4	(a) Norvège
Sweden	Undergraduate Bachelor	23	12.7	10.8	14.8	Suède

(a) See annexed notes

(a) Voir notes en annexe

SPENDING ON EDUCATION

Countries vary greatly in terms both of educational spending levels and of the balance between public and private spending. Denmark and Portugal finance education virtually entirely from the public purse; the United States and Japan rely substantially on private money for higher education. Most countries spend far more on a higher education student than on a schoolchild. Sweden is the notable exception: there, higher education costs are less per student. Japan is another country where the public subsidy per student is not significantly higher in universities than in schools. But in this case, a big difference in cost is made up by the spending on higher education from private sources.

The table overleaf gives the total expenditure on education as a percentage of GDP. Education at a Glance also looks at educational expenditure in a number of other interesting ways. For example:

-- Per-pupil spending is compared to per-capita national income. On the whole, richer countries spend more than poorer ones. But which countries spend more than would be expected, given their income level? Interestingly, small countries (with a population below 10 million) all spend more than expected, and larger countries all spend less than expected.

-- Current and capital expenditure are compared. Japan spends considerably less on teachers and other education staff than other countries, but spends much more on educational buildings and equipment.

-- Teacher costs are compared with other staff costs. The ratio between these items varies enormously: Norway spends over half as much on non-teachers as on teachers; Ireland spends only one-eighth as much.

Table P1:
Public and private expenditure
on education as a percentage
of GDP (1988)

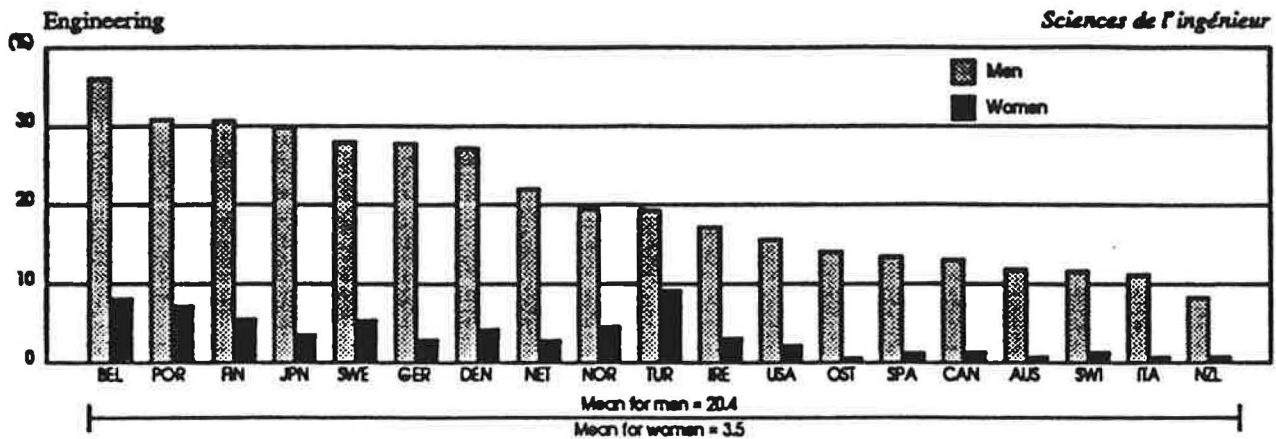
Tableau P1:
Dépenses publiques et
privées d'éducation
en pourcentage du PIB (1988)

	Expenditure for education (as percentage of GDP) Dépenses d'éducation (en pourcentage du PIB)			
	Public Public	Private Privé	Public and Private Public et Privé	
Japan	3.8	1.2	4.9	Japan
Spain (a)	3.9	1.1	5.0	(a) Espagne
Germany (a)	4.3	1.9	6.2	(a) Allemagne
Portugal	4.7	0.2	4.9	Portugal
United Kingdom (a)	4.7	-	-	(a) Royaume-Uni
Italy (a)	4.8	-	-	(a) Italie
Australia	4.8	-	-	Australie
United States (a)	5.0	0.7	5.7	(a) Etats-Unis
France	5.1	0.7	5.7	France
Switzerland (a)	5.1	-	-	(a) Suisse
Austria (a)	5.6	-	-	(a) Autriche
Sweden	5.7	0	5.7	Suède
Ireland	5.8	0.4	6.2	Irlande
Luxembourg	6.0	-	-	Luxembourg
Belgium	6.1	-	-	Belgique
Netherlands	6.3	0.3	6.6	Pays-Bas
Canada	6.4	0.8	7.2	Canada
Norway	6.6	-	-	Norvège
Finland	6.8	0	6.8	Finlande
Denmark	6.8	0.1	6.9	Danemark
Average OECD	4.8	0.9	5.7	Moyenne OCDE

(a) See annexed notes

(a) Voir notes en annexe

SCIENCE, MATHEMATICS AND ENGINEERING GRADUATES

There are wide disparities between countries in terms of the proportion of graduates who receive degrees in engineering. Taking men and women together, the range is from about one-quarter of graduates in Belgium and Japan to under 10% in eight OECD countries.

There are similar variations in science and in mathematics, as set out in the table overleaf. In most European Community countries, 20%-30% of graduates get science or engineering degrees. The exceptions are Italy and Spain, which along with the United States and Canada have between 10% and 15%.

The above figures are based on the numbers graduating in 1988. Education at a Glance also looks at a broader measure of countries' science and engineering effort: the number of people awarded such degrees as a proportion of the economically active population aged 25-34.

Table R4:
Science and engineering degrees as a percentage
of total degrees in higher education by field
and gender, public and private institutions (1988)

Tableau R4:
Diplômes scientifiques en proportion du total
des diplômes de l'enseignement supérieur par discipline
et par sexe, établissements publics et privés (1988)

	Natural Science Sciences naturelles			Math. and Computer Science Math. et informatique			Engineering Sciences de l'ingénieur			
	M+W H+F	Men Hommes	Women Femmes	M+W H+F	Men Hommes	Women Femmes	M+W H+F	Men Hommes	Women Femmes	
North America										Amérique du Nord
Canada	6.4	8.3	4.7	4.5	6.8	2.4	6.8	13.0	1.4	Canada
United States	5.5	6.6	4.3	4.8	6.5	3.3	8.7	15.6	2.2	États-Unis
Pacific area										Pays du Pacifique
Australia (a)	15.6	19.6	11.9	X	X	X	6.3	11.9	0.8	(a) Australie
Japan (a)	3.1	3.6	1.9	X	X	X	23.0	29.8	3.6	(a) Japon
New Zealand	11.1	12.6	9.3	4.9	6.5	2.7	5.0	8.3	0.8	Nouvelle-Zélande
Central and Western Europe										Europe centrale et occidentale
Austria	4.5	4.8	4.2	5.5	7.0	3.5	8.2	14.1	0.6	Autriche
Belgium	5.6	5.4	6.0	2.0	2.2	1.7	25.3	36.1	8.2	Belgique
France	10.4	-	-	7.7	-	-	21.6	-	-	France
Germany	7.8	9.0	5.7	2.8	3.6	1.6	18.7	27.8	3.0	Allemagne
Ireland	14.1	14.8	13.1	2.6	2.9	2.2	12.3	18.8	2.9	Irlande
Netherlands	8.3	10.0	5.2	1.4	1.9	0.6	15.1	22.0	2.9	Pays-Bas
Switzerland	13.4	15.0	9.8	3.0	3.6	1.6	8.4	11.6	1.4	Suisse
Southern Europe										Europe méridionale
Italy	6.2	4.9	7.8	3.2	2.8	3.8	6.5	11.2	0.8	Italie
Portugal	5.2	4.5	5.7	1.0	0.7	1.2	17.5	30.8	7.2	Portugal
Spain	5.2	6.3	4.3	1.9	2.8	1.3	6.5	13.4	1.3	Espagne
Turkey	5.1	4.4	6.3	2.6	2.2	3.3	15.8	19.3	9.2	Turquie
Northern Europe										Europe du Nord
Denmark	5.8	7.0	3.8	1.3	1.6	0.6	18.7	27.2	4.3	Danemark
Finland	6.6	6.0	7.3	5.5	7.8	2.4	19.9	30.7	5.6	Finlande
Norway	3.3	5.1	2.0	1.3	2.3	0.6	10.8	19.4	4.6	Norvège
Sweden	4.4	5.8	3.2	3.8	5.7	2.2	15.8	28.0	5.4	Suède

(a) See annex notes

(a) Voir notes en annexe